

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent minden könyvtárban kapható — az osztr. tartományok számára Széllinski György cs. kir. egyetemi könyvtáránál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

A MAGYAR BÜNVÁDI ELJÁRÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN.

IRTA

Dr. FAYER LÁSZLÓ,

egyet. rendkívüli tanár.

ÁTALAKITOTT ÉS BŐVITETT MÁSODIK KIADÁS.

Ára fűzve 3 frt 60 kr.

Máriaczellai gyomorresepi

Jeles hatású szer a gyomor minden betegségeiben

és fölfülmulhatatlan ótrágyhiány, gyomorgyengeség, rossz-szagu lehellet, szelek, savanyu felbőfűgés, köhika, gyomorhurut, gyomorégés, húgyvesztés, sárgaság, undor és hányás, főfájás, ha az a gyomorból ered, gyomorgörcs, székszorulat, a gyomornak túlterhelése étel és ital által, giliszták, lép- és májbetegség és aranyérel.

Egy üvege 3 frt 60 kr. utasítással 35 krajczár.

Óvás! A valódi máriaczellai gyomorresepek sokszorosan hamisítatnak és utánoztatnak. — A valódiság jelöl minden üveg vörös, a **főnnebbi védjeggyel** ellátott csomagolásban van burkolva, és a minden üveghez hozzáadott használati utasításon azonosít meg kell jegyezve lenni, hogy az **Gusek Henrik ur nyomdájában, Kremsierben**, nyomtatott.

Központi szétküldési raktár: **Brady Károly** „az orangyalhoz” címzett gyógyszerüzében Kremsierben, (Morvaország).

Kapható a legtöbb gyógyszerüzében. **Főraktár Magyarországon részére: TÖRÖK JÓZSEF** urnak gyógyszerüzében, Budapest, király-utca 12. szám alatt.

Budapest. Török József gyógyszerüzében király-utca 12; Pataky Károly gyógyszerüzében, Széchenyi-székház; Székely Antal gyógyszerüzében, VIII. Maria Teresia-ter; Sztupa és Krüger gyógyszerüzében, Calvin-ter; Wagner József gyógyszerüzében, városkürt; gyász. — a nagy Krisztófoz; Egry R. óv. gyász., V. nádor-utca 2; dr. Molnár gyógyszerüzében; Hasznosky Károly, VIII. ker. Sándor-utca 29. sz. alatt; Filó J. VIII. Mátyás-ter 2; Blassek Ede gyógyszerüzében; Szöllös I. gyógyszerüzében; Városmajor; Elszóderter gyász. I. Palota-u. 9. gyógyszerüzében; a fekete mezdőben; Városváros; Kochmeister utca; Thalmeier és Seitz. **Acsa-Fejérvár.** Schön S. Abony. Lukács A. gyógyszerüzében. Ada. Paulovitz gyógyszerüzében. Algó. Wertheimer. Árnas. Ludvig S. **Apátfalva.** Rády gyógyszerüzében. Arad. Schaffer F. gyász. Tones F. E.; Tones és társa; Földes gyász. **Acz. Kratochvíl** gyász. **Arad.** Major gyász. **Aszód.** Havadi D. A. **Aranyos-Mároth.** Bittó gyógyszerüzében. **Aszód.** Apró Endre. **B.-Mátyás.** Szep G. gyász. **Barcs.** Kohut S. **Bártfa.** Sokalski J. gyász. **Baranya-Sellye.** Uwira Ferenc gyógyszerüzében. **Beregáskas.** Theodorovics J. **Beszterce-Bánya.** F. Beszterce (Uj). **Beszterce (O.).** Kohn H. **Békés-Gyula.** Kratochvíl. **B.-Bicske.** Gollner gyász. **B.-Szarvas.** Medveczky. **Bonyhád.** Kramolin. **B.-Petrovasszello.** Tóth. **Buda.** Meisel F. gyász. **Bihar-Diószeg.** Vaday gyász. **Büd-Szt-Mihály.** Lukács gyász. **Békés-Uszab.** Varsagh Béla gyász. **Csab-Rendek.** Weiss. **Csacsa.** Bentshth gyász. **Csanád-Palota.** Mayer J. gyógyszerüzében. **Csongrád.** gyász. a szent lélekhez. **Csálya.** Csabika gyász. **Csil-Szereda.** Dankó Gy. Meisels L. gyász. **Cseney.** Rutiner gyász. **Csenger.** Hódaszy gyógyszerüzében. **Debrecen.** Balás E., Rothsznek E. Göll, Tamasi gyász. **Mihalicse.** gyász. **Deák.** Braunmüller gyász. **Diószeg.** Krausz M. gyász. **Dombó.** Silberstein gyász. **Dorozsma.** Kacsay gyógyszerüzében. **Duna-Földvár.** Pap gyógyszerüzében. **Dunaszekcső.** Roehltz. István gyógyszerüzében. **Endrőd.** Kalocsa gyász. **Eperjes.** Makovicsky, Schmidt és Köllner gyász.; irg. gyógyszerüzében. **Er-Mihály-falva.** Mátyás gyógyszerüzében. **Fiume.** Mirzan és Prodán gyász. **Gödöllő.** Cs. kir. udv. gyász. **Grógyrón.** Barch és Merits gyász. **Győr.** Lipóczy, Anwander, Mehlischmid J. és Petri O. gyász. **Halicza.** Mählbauer gyász. **H.-M. Várhely.** Aigner Gy. Kiss Gyula és Németh gyász. **Hévíz.** Keresztény gyász. **H.-Szőke.** Tócsányi Imre gyász. **H.-Nánás.** Kovács L. gyász. **Igló.** Gártner gyász. **Illoca.** Goldberger M. gyász. **Jászberény.** Merkl János gyógyszerüzében. **Jász-Ladány.** Csenger gyász. **Kalocsa.** Horváth gyász. **Kapuvár.** Csollner gyász. **Kapuvár.** Vavroczy gyász. **Karásbócs.** Müller és Ristic gyász. **Karcsart.** Bathory gyász. **Kassa.** Molnár, Gál, Nagy és Wandraschek gyász. **Kecskemét.** Katona Zs. és Molnár L. gyász. **Kézsmárk.** Generich és Roemer H. gyász. **Kékes.** Scheint gyász. **Kis-Ujváros.** Bányai gyógyszerüzében. **Kistelek.** Keresztény-Nagy gyász. **Krasznai.** Leitner gyász. **Kis-Magyar.** Gollas. Frigyes gyász. **Komárom.** Kovács Aristid és Schmidbauer L. gyász. **Komádi.** Sós György gyász. **Kún-Szt-Márton.** Bartha Z. gyász. **Lébény.** Nitz M. gyász. **Lekár.** Boljos Gyula gyász. **Léva.** Boemann E. és Medveczky gyász. **Lippa.** Schannan gyász. **Losonc.** Pokony gyász. **Lővé.** Sas gyász. **Lugos.** Vertes L. gyász. **Lőcsa.** Mihaliczky gyász. **Mátys.** gyász. **Mezőtúr.** Braun Viktor gyász. **Makó.** Nagy Ad. Laurensky és Kulifay gyász.; irg. **Marcsall.** Kócs Viktor gyász. **Marmaros-Siget.** Busch M. és Károly gyász. **Martonyásár.** Grinm gyász. **Ménfő.** Tóthfalussy gyász. **Ménfő.** Fleischer gyász. **Mohács.** Balász gyász. **Mór.** Jenei gyógyszerüzében. **Mura-Szombat.** Bösz gyász. **Mesztúr.** Dippók E. gyász. **Mező-Károly.** Rácz gyász. **Mező-Kövesd.** Valamint Erdély, Horvátország és Szlavonia minden gyógyszerüzében.

KERESKEDELMI TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZET,

Budapest, Gizella-ter 2. szám, I. emelet.

Van szerencsénk a szövetség t. tagjaival tudatni, hogy a már 1887 január 1-én teljesen befejezett törzsbetétek szelvényivel ellátott részjegyekkel cseréltetnek föl. Az ez év folyamában befejezett, vagy új tagok által jegyzendő részjegyek után f. é. január 1-től a kiállítás napig 5 1/2% kamatok térítendőek meg, ellenben az osztalék már 1887 január 1-től számítatik javukra. **Egy részjegy 50 frt, mely összeg után tavaly — az adó levonása után — tisztán 6% azaz 3 frt fiztetett.** — Új tagok naponta fölvételnek. A vidékről belépni szándékozó tagoknak mindennemű fölvilágosítással az iroda készséggel szolgál.

AZ IGAZGATÓSÁG:
Benke Gyula elnök, Peterdy Lajos vezérigazgató.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható, — az osztr. tart. számára Széllinski György cs. k. egy. könyvtáránál, Bécsben I., Stefansplatz 6.

FILOZÓFIAI IRÓK TÁRA.

A magyar tudományos akadémia megbízásából szerkesztik

ALEXANDER BERNÁT ÉS BÁNÓCZI JÓZSEF.

KANT PROLEGOMENAI MINDEN LEENDŐ METAFIZIKAHOZ, MELY TUDOMANYKÉNT FOG SZEREPELHETNI.

Fordította és bevezetéssel ellátta

ALEXANDER BERNÁT.

Ára fűzve 1 frt.

MAKROBIOTIKA VAGY HOGYAN HOSSZABBITHATJUK MEG ÉLETÜNKET

IRTA

Dr. HUFELAND KRISTÓF VILMOS.

Dr. KLENCKE átdolgozása nyomán, fordította KEMÉNY FÜLÖP.

Ára fűzve 1 frt. Vásonkötésben 1 frt 60.

TARTALOM:

Elmeleti rész. A makrobiotika történeti fejlődése. — Az életerő és az élettartam általában. — A növények élettartama. — Az állatvilág élettartama. — Az emberek élettartama. — A tapasztalatok eredményei. — Az emberi élettartam meghatározása. — Közlekedési megfigyelése az emberi életnek, legfőbb mozzanatainak, a magasabb és értelmi tökéletesség befolyása az élet tartamára. — Egyes emberek élettartamának különös alapjai és ismertető jelei. — Az élet hosszát azelőtt különböző rendszerek vizsgálata, és az egyedül lehetséges, az emberi életre érvényes rendszer megállapítása. Gyakorlati rész. Első fejelet. — Az élet rövidítő tényezők: Ferde nevelés, — elkönyvetés, — túlingerezés, fizikai és erkölcsi elpuhultság. — Kicsapongás a nemű élvezetben, — a nemzési erő elapadása, — a fizikai és erkölcsi önfertőzés. — A lelki erők tüfésítése. — Betegségek, — ezeknek helytelen gyógykezelése, — erőszakos halálmek, — hajlam az öngyilkosságra. — Tisztátalan levegő, — az embereknek nagy városokban összecsúfoltan való lakása. — Mértéktelenség az evés és ivásban, — a finom konyha, — a szesz italok. — Élettartamot rövidítő kedélyhangulatok és szenvedélyek, — haláltól való félelem, — rossz kedv, — túlságos elfoglaltság, — semmittevés, — unalom. — A túlságosan kifejtett képzelőtehetség, — betegkép képzelése, — érzékenykedés, — Mérgek, úgy fizikaiak, mint ragályosak. — Az öreg kor s annak korai előidőzése. — Második szakasz. Élettartamot rövidítő tényezők. Jó fizikai származás. — Észszerű fizikai nevelés. — Tervekeny és munkás ifjúság, — az elpuhultság kerülése. — A fizikai szerelentől való tartózkodás az ifjú korban és házasságon kívül. — Boldog házasság. — Az alvás. — Testi mozgás. — A szabad levegő, mérsékelt hőfok. — A falsai és kerti élet. — Utazás. — Tisztaság és a bőr ápolása, — vajjon a gápru, vagy vészen fehérmennyű ajánlatosabb-e? — Helyes étrend; — mértékletes evés és ivásban; — a fogak ápolása; — orvosi étkönyv. — Leiki nyugalom; — megfoghatatlanság; — áletlhosszító kedélyhangulat — és foglalkozásmek; igazi jellem. — Kellemes és mérsékelt érleli és érzelmi ingerelés. — A betegségek elhárítás és okszéri kezelése; — a különböző betegségek iránti hajlam felismerése, s az ez esetekben követendő eljárás; — az orvosi tudomány, s az orvos helyes felhasználása; — házi és uti gyógytár. — Életmentés szerencsétlenségnek. — Az óregek és kelő gondozása. — A szellemi és testi erők művelése. — A fontú szabályoknak a testszervezet, vérmérséklet és életmód különböző volta szerinti alkalmazása.

VASÁRNAPI UJSÁG

31-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, JULIUS 31. XXXIV. ÉVFOLYAM.

A VADÁSZKASTÉLY AZ ERDÉSZVÖLGY FELŐL. KUZI PATAK. Goszleth fényképei után rajzolta Dörre Tivadar. A VADÁSZKASTÉLY A TISZA FELŐL. RÉSZLET AZ ERDÉSZVÖLGYBŐL. RUDOLF TRÓNORÓKÓS VADÁSZKASTÉLYA MÁRMAROSBAN, AZ ERDÉSZVÖLGYBEN.

A KIRÁLYI VADÁSZKASTÉLYA MÁRMAROSBAN.

Poéta kellene ahhoz, a ki hazánk legkeletibb megyéjének méltóképp leírni tájképi szépségeit. Különösen azokat az ősengetegeket, melyeknek nagy részéhez még ősvény sem vezet, ember oda be nem tette lábát, fejsze nem verte föl az alvó visszhangot, mely csak akkor riad föl harsány sóhajtással, mikor egy-egy ezredéves tölgy kidül az idő és a saját súlya alatt.

Bizony helyes egy gondolat volt e vadregényes szépségekben oly gazdag óriási terület egyik leg-szebb pontját választani ki arra a célra, hogy oda vadász-kastélyt építsenek Rudolf trónörökös számára. Hol van az az ember, a ki inkább tudná méltányolni a természetnek itt rejtőzött báját s a ki több odaadással szentelné magát a vadász-sport élvezetnek, melyekre itt oly bőven s oly nagy változatosságban kínálkozik mindenféle alkalom, — mint a trónörökös, a ki nem csupán szenvedélyes vadász, hanem egyuttal rajongó imádója a természetnek is, ki megtanulta azt a nagy tudományt, hogy meg is érte, a mit az erdő, a szikla, a patak s az az egész világ beszél, a mely itt tanít és tenyészt.

A sportsman és a természettudós számára szerencsés közel kiválasztott hely az, a hova Rudolf trónörökös vadász-kastélyát építették. A választás *Bikkal* erdőigazgató érdeme.

Ott áll a kastély a bőcséhez még itt közel eső, hegyi patak fűrészevel sziklamedréből alig-hogy kibontakozott Tisza halpartján, magas szőlő-erdő-paláttal körülvett, mintegy tíz holdnyi területet elfoglaló kies magaslaton, mely korábban erdei rét vala a kincstár birtokában levő erdőszőlőjének erők torkolatában, a Tisza mellett Galicziába vezető országút fölött. Mögötte és körülötte százezer holdnyi vadászterület, közvetlen szomszédjában a jó medvevadással bízható, бүкkel vegyes lonkai völgyesek, átellenben pedig, a völgy másik oldalán, a festői látókört nyújtó fenyves és bükkös erdők, melyekhez a Tiszán át külön és ezélra épült csinos lid vezet s melyeket cserkész-csapások, lovagló és gyalog-sétautak szegnek keresztül-kasul.

Az országút fölötti magaslaton fekvő kastélyhoz jól megválasztott irányzattal és lejtéssel épített út vezet, melynek mind a két lejtős, sőt mondhatni meredek oldalát gondosan kezelt szép zöld gyep fedi, nyitva hagyván a kastély homlok-terét.

A kastély bejáratjánál két köoszlop áll az erdészet jelvényével, az ötös tölgylevel-csokorral. Ezen belül a hegy felé mérsékelt emelkedéssel hág a lejtő természetesen egyszerűséggel, de épen ezért a tájnak megfelelő izléssel parkozott térséget képezve, melynek közepén magasra lövellő vízsugárú szökőkútall, körül épült medence áll, hová a telep magasabb háttéréből előtörő s a vadász-tanya oldalán végig esőrgő Kuzi patakból vezettek vizet. A tágas medence piros pettyes, fűre pisztrángokkal van tele, valamint hogy magát a Kuzi patakot is pisztránggal népesítette tele az erdőigazgatóság, különösen a trónörökösnek ő fensége kedvéért, kinek számára a patak mennyi föl az erdőbe közvetlenül a kastélyból ponny-lovakkal járható jó kocsit-utat építettek.

Maga a vadász-kastély homlokzatával a Tiszára néz s annak völgyébe úgy föl, mint lefelé elragadó tágas kilátást nyújt. Tervezetét a földmívelési miniszterium erdészeti osztálya készítette. Az épület 21,3 méter hosszú és 10,3 méter széles, s elől-hátul verandával van ellátva. Az udvar felőli verandát földszint az ebédőbe lépünk, mely 7 méter hosszú és 5,3 m. széles, egyik szögletében tágas kandallóval, másikban kályhával. Butorzata egyszerűen, de izléssel faragott tölgyfa. Az ebédő átellenében van a szintén verandával ellátott társalgó-terem, közepén körpamlaggal és kárpitozott butorokkal; hossza 8,

szélessége 6 m. E teremről balra nyílik a trónörökös dolgozó-szobája s közvetlen e mögött a hálószoba, melyet az ebédőlőtől egy kis folyosó választ el. — Jobbra, hasonló beosztással van Stefánia főhercegnő dolgozó- és hálószobája, mind fényűzés nélkül, egyszerűen, de kényelmesen berendezve. E kastélynak is, mint József főherceg tátrafűrédi nyaralójának, minden legkisebb szöge magyar készítmény. Butorait Budapestről a II-dik asztalos-egylet szállította.

A kastély emeletén csak két szoba van a trónörökös-pár közvetlen szolgálatára rendelt személyzet részére. A kastély anyaga favázás téglafal; hideg időjárásokor rendszeren fűtetik s a kastély közvetlen felügyeletével megbízott erdőőr akként kezeli, hogy abba bármely perczben megszállhatni.

Jobbra a kastélytól, oldalvást még két mellék-épület áll, melyek a kastélyllyal együtt félívben veszik körül a tágas udvart. E mellék-épületek mindenike 21,4 m. hosszú és 10,3 m. széles. A kastélyhoz közelebb esőben a vadászatra meghívott vendégek és a szolgálattelvő tisztai személyzet nyerne lakást. Az épületen ugyanis folyosó vonul végig közepűtt, ebből négy közös előszoba, minden előszobából pedig két, összesen tehát nyolcz lakószoba nyílik.

A második melléképületben van egy ebédlő-terem a vendégek számára, továbbá a konyha és a cselédség lakószobái. Ezekon kívül kitűnő pin-cze és jégverem.

Lenn a völgyben, az országút mellett, a hol belőle a kastélyhoz kanyarodó főljáró kiágazik, van a főlgyázó erdőőr lakása, a kocsi, a lovak számára szükséges szin és istálló, meg a táviró-és postahelyiség.

A közelben számos kitűnő hegyi forrás fakad. Egyik, mely a kastélynál jóval magasabban fekszik, szolgáltatja a szükséges ivó vizet, melyet könnyű szerrel lehetett ide bevezetni. Most készült és őszig meg is lesz a domb alatt egy két holdnyi területű halastó, melybe a lemlő patak vize gyűl egybe. E tó a föld alatt összeköttetésben áll a Tisza medrével is.

A kastélynak elragadó szép fekvése s a körötte elterülő erdőszögek gazdag vadállománya remélni engedi, hogy Rudolf főherceg és fensége neje gyakran fogják látogatásukkal szerencsésíteni e helyet, melynél a természet alkotó erején kívül az emberi kéz is azon volt, hogy azt mennél kellemesebbé, hívogatóbbá tegye.

GYALOGÖSVÉNY.

Ajánlva Baksay Sándornak.

Sovár szemmel, álmélkodva nézlek,
Gyalogösvény boldog vándora!
Hát van olyan enyhe, tiszta fészek,
Melyre nem szállt az élet pora?
Hát nem álom, nem hiú kívánság
A szeplőtlen, szűz hamvú gyönyör?
Oh hadd érzem titka megnyílását,
Én, kit olthatatlan szomj gyötör!

Hogy rohannak milliók a célhoz,
S azt közölik egy sem éri el!
Lelket, izmot égő vágy acéloz,
Gőgösen feszül a férfi-mell,
Forr a vér, virraszt a lázas elme,
Mindhalálig tart a küzdelem. —
S meddő: ész hatalma, szív szerelme,
Csak a nyomorúság végtelen.

Hasztalan verik föl verse nyerve
Szép hintók az országúti port:
A kit üldöz agyrem, kór, rögeszme. —
A selyempárnán is feliskolt.
Sápad a beteg, kéjért lóholva,
S míg a menny felé vakon reptél:
Beleszédül a tüzes pokolba
És elsorvad szeretetlenül!

Míg könny s vér hull, míg sírgödört ásanak:
Mind mit ér a sok tündérsoda,
Melyet ő szikrálja a tudásnak
E korban meséül alkotta?
Villám szárnya föld fölé emelhet,
Szenyedéstől, büntől mégse véd...
Boldogabb, jobb az ember ma sem lett,
Körbe fut csak, bár előre lép.

Nincsen üdv a szellem mámorában.
A dicsőség múló, mint a csók;
Meghal a kéj a vágynál korábban.
Hír, fény buboréki illanók.
Ismeretlen percz játéka minden.
Mit öröknek épít dőlőfős agy;
S pálya közben az út élet-inger:
Rang, erőszak, önzés cserbehagy!

Fojt a nyüzsgő országút sivarja,
Elhervasztja legszebb élvezet...
Csak a ki a gyalogösvényt járja.
Az lehet nyugodt s elégedett.
Gyalogösvény, erdő belsejében,
Ez az út az áldott emberé;
Gyalogösvény, illetlen éden. —
Ez vezet az üdvösség felé.

A piac szennyétől messze, messze,
Hová nem hat se szénfűst, se gőz,
Százados fűk lombjától övezve
A rejtett vidék oly ismerős!
Itt a béke szentséges magánya,
A természet ős varázsa él;
Cziezomáit a lélek lehányja. —
Nem lehet itt az ember kevély!

Gyalogösvény egyszerű utassa,
Hű, igaz, szerény, alázatos. —
Nem, hogy a lét forrását kutasson,
Vándorútát nem azért tapos:
Csak meg... édes illat leng fölötte.
Zendül ajkán bájos, tiszta dal;
S kis házban ha kedves lesz a jötte:
Ez szívének a várt dindal!

RUDNYANSZKY GYULA.

A NYIRI PAJKOSOK.

Történeli elbeszélés.

Irtá SZOMAHÁZY ISTVÁN.

V.

A fejedelem.

Vérontás és nyomorúság; Isten ostora; minden eddigénél kegyetlenebb!

Ah! hogy imádták most az Istent! Hogy könyörögtek hozzá csendes éjszakákon, midőn remegve lesték a távol sötétjét, vajjon nem gyűl-e ki valamelyik közel fekvő falu, az ellenség jövetelét hirdetve? Ah! milyen kicsinyek és megtörtek voltak most az emberek s mint féltek még a szél sivatásától is; mint zárkóztak be már az alkony közeledtével házaikba, csakhogy a külső világról mentül kevesebbet hallhassanak.

S mind e nyomorúságot, bár akaratlanul, II. Rákóczy György fejedelem okozta, az ő lengyel-országi csatározásai csapást csapásra vonzottak s szegény Debreczennek mindegyikből kijutott valami.

Előbb a «szomszédok» jöttek, a lengyelek, s égő bosszúvágygal szívökben, sorra gyújtották a templomokat és kastélyokat, s aztán a pusztá falakra irták híres mondatukat: «Vicem pro vice reddo tibi vicini!» («Visszaadom szomszéd a kölesont a kölesont a kölesont!»)

Azután jött a porta s kívánta, hogy Rákóczy mondjon le a fejedelemségről. A szultán engesztelhetetlen volt a lengyelországi kalandért. Rákóczy azt mondta: «Hát jöjj, dobj le, ha tudsz» s tovább is megmaradt a fejedelemségben.

S ezt a dacolást egy egész ország megérezte.

Előbb török csapatok jöttek be az országba,

FOGARAS ÉS A BETHLEN-AJTÓ.

s Bethlen Miklós dorgáló levelét is irt hozzá, melyben komolyan inti, hogy «ne nyissa meg a nyelv embereket száját több-több csallumálkodásokra.»

De a kevély oligarchán nem fogott a jó szó sikere önteltségében. Mind több-több hibát halmozott hibára, visszaélést visszaélésre, úgy hogy már a megyeyűléseken kezdtek felszólalni zsarnokoskodásai ellen. Az 1675-diki országgyűlésen záporként hullott rá a sok támadó beszéd. Bethlen Miklós hozzámegegy és kérdi: «hát ez mia bátya?» — «Ugy látszik, most ellenem készült a liga, mint tavaly Bánffy ellen» felelt Beldi. Bethlen aztán Telekihez fordult felvilágosításért. Teleki azt mondta: «Én semmit sem tudok róla, de menj, csitítsd le legelőbb apádat (Bethlen Jánost, ki valami nemes ember elzárása miatt haragudott meg rá), mert nem tudjuk, mi lelte.» Bethlen Miklós csakugyan megnagyutatta atyját s megegyeztek, hogy a főúri erőszakosságok megállítására törvényezikket hozzanak.

Hanem ez táviról sem csillapította le a felháborodott kedélyeket. Már 1676. elején megindul a titkos levelezés Teleki Mihály hívei és komái, Nalázi István, Székely László, Bethlen Gergely, Mikes Kelemen, s szóval az úgynevezett udvari párt közt, melyben mindenféle híreket költenek, tervezett merényletekről suttognak, de oly hangon, hogy kitűnik, hogy az egész zürzavar Beldi ellen van rendezve. Deák F. kimerítő mutatóványokat közöl ezekből a levelezésekből, melyek valóságos Beldi-mozgalmat engednek sejtetni. Hívják Telekit Kővárról Fogarasba, hogy megakadályozza a mozgalom kitörését, mely állítólag az ő életét is fenyegeti. Addig-addig zaklatják, míg utóljára Teleki is megmozdul s tudakozódik Bethlen Miklóstól, hogy mi igaz a szármaló hírekben. Bethlen Miklós semmit sem tud a dologról s Székely László koholmányának tartja az egészet.

Végre is megállapodtak abban, hogy ápr. 21-re előleges tanácskozásra gyűljen össze. Bethlen Miklóst is behívták a fejedelem nevével, úgy Beldit is. Megerkezésük napján Fogarasban mindketten a fejedelmi ebédhez hívtattak.

«Apaffy szokatlanul komor volt — írja Bethlen Miklós önéletrajzában — mellette ült jobbfelől Beldi, de hozzá a fejedelem az egy pohárköszöntésen kívül egy szót sem szólott. Keveset s hamar evénk, a fejedelem felkelt s bement a maga házába, Beldi csakhamar tételt hajtja s kijöve... Kijöve a fejedelem elől, Beldi mene a szállására, a mint a belső várba kilüvöl bemennek a jobb kéz felől eső kerek bástyába, én menék Telekihez, a ki a belsőkapu felett való szobákat bírja. Még asztalnál ül vala mind ő, mind munkában conscius vendég. Legkisebb gonoszt sem tudék észrevenni, úgy tractáltak mint az előtt, és töltém az időt egy darabig. Aztán ki akarván menni szállásomra, gondoltam, hogy Beldit megudvarlom, mint hogy rég nem láttam volt s majd vacsorára szállásomra megyek. Oda menék és kábultva taládom, de mégis semmi derék dolgot elő nem hoz. Ülök ott egy keveset és aztán kimenék a szállásomra s este felé lévén hat óraker vacsorálni ülök. És szintén bárányczimert salátával eszem vala» stb. . . Két-három falatot sem ehetém, hát nagy zergéssel-tu-

multussal 100 vagy 150 német s magyar gyalog körülveszi a házat, ajtót, ablakot eláll. Lármája esik cselédnek, Gyulai Tamás gazdának s mindenkinek: mi dolog? mi dolog? En mondám nekik: semmi egyéb, csak engem fognak meg, ti ne féljétek. Azonban bejőve a fejedelem német gyalogi kapitánya s mondja németül nekem: menjek be várba, mert az az ordere: rab vagtok. En mondám: immár akár csak a vacsorát végeztem. Felelé: nem lehet, menjünk el. Kérek én egy pohár bort, köszöntém az gazdára: Isten Kdhez Gyulai ur és jó éjszakát. Ő szegény elbámulva mond: ez a nemesi szabadság? Megívám, felkelék, bevezetének nagy sereggel, lármával a várba s tevének a vice-kapitány házába. Cserei János emberséges ember vala és lakása épen Teleki szállása alatt vala. Beldit is az alatt arrestálák maga szállásán» stb.

Igy Bethlen Miklós a maga és Beldi elfogatásáról. A foglyoknak a fogarasi vár kazamatáiban eleintén meg volt engedve a cselédirtás, levelezés, vendégfogadás, de egyszer csak jöttek a megszorítások s július végén már vasba verték őket s így maradtak szeptember végéig. Ekkor hallotta még a gyermek Cserei Mihály, hogy az öreg Beldi búsan ekezte a zsoltrókat, s minden este énekszóval elmondta, hogy:

Kegyelmezz meg uram nékem,
Mert az ember ül-öz engem.

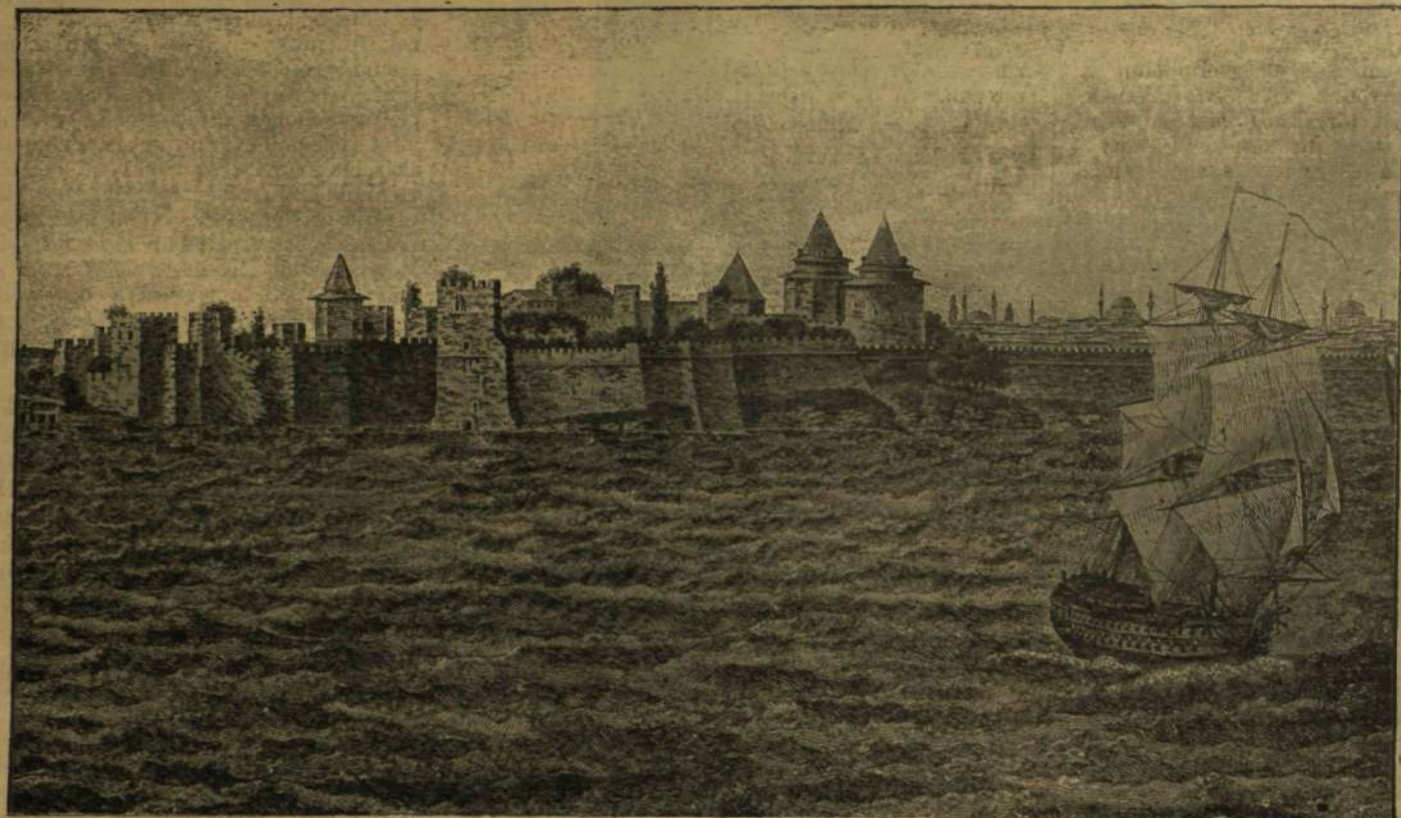
Nem részletezzük itt az ismertetésünk forrásában terjedelmesen köztöltéseket, melyekben Beldi hol a fejedelemhez, hol Bornemisza Anna fejedelemnéhez, hol magához Telekihez folyamodik férje kiszabadítása ügyében, de mindig csak biztató válaszokat kap. E közben férjével is folyton levelet vált, s az a maga részéről is mindent elkövet, hogy Apaffyt s a fejedelem-asszonyt maga iránt könyörületességre bírja. A vizsgálat folyamán megejtett tanukihallgatásokat is mellőzzük ezúttal, melyekben az udvari párt tényleg megkísérelte a Beldi ellen való bizonyítást. De hogy nem sok sikerrel, mutatja az, hogy végtelen sok ingadozás után 1677. márcz. 31-én úgy Beldi Pál, mint Bethlen Miklós nehéz kezesség mellett és erős reversáliskó kiállításá után szabadon bocsáttattak. Beldiért az urak 50,000 s Bethlenért 10,000 tallérért vállaltak kezességet. De mikor a két ur a fejedelem elé akart menni, hogy kegyelmét megköszönjék, a fejedelem nem fogadta, izenven, hogy: «más házunknál örömet látjuk ő kegemekt.»

De a ki azt hinné, hogy Beldi kiszabadulása után csendes ember lett, nagyon csalódnék. Ellenkezőleg, duzzogva vonult félre, s az új levelezésbe kezdett gr. Csáky Lászlóval, Haller János-sal, Kapi Györggyel stb., melyek alatt mind jobban beleélté magát országvivási terveibe. Nem mondott le arról a tervéről, hogy a fejedelmet, vagy legalább is tanácsosait valahogy békés

BÉLDI PÁL CSATÁBA KÉSZÜLÉSE.

Vastagh György festménye Beldinek a család birtokában levő arcképe után.

A JEDIKULA KONSTANTINÁPOLYBAN.

uton leteszi a dolgok folyásának üdvösebb irányát. Csoda-e, ha ily töprengései nem voltak alkalmasok arra, hogy elsimítsák az ellentéteket s feledtessék a történeteket? Az udvari pártban ideges nyugtalankodás vett erőt, s rendszeresen ismétlődött a hír, hogy Beldi serget gyűjt s készül kiindulni Háromszékből. S bár e hírek merő koholmányok voltak, olyan futás kerekedett az országban, hogy párját kell keresni. Magáról Telekiről írja egy krónikás, hogy ő hitte, hogy Beldi ellene indul, s kurucz hadakat vont Kővár környékére, hol őket etette, itatta, úgy hogy egy részeg bujdosó elibe állva így szólította meg: »Azt mondják uram, Kd azért oly jó pártfogónk, hogy felelemben van Beldi uramtól?» Teleki tréfával felelt s egy lovat ajándékozott a bujdosónak, hogy elhallgattassa.

De Beldi azért nem mozdult ki bodolai magányából, bármint tüzeltek is hívei és alvezérei, kik készen álltak a cselekedetre, ő beérte lapos, loyális nyilatkozatokkal, melyekben ártatlanságát bizonygatja, s bevárta, míg Apaffy érte küldte Székely Sámuel hadnagyát, hogy Bodolát czernirozza s Beldit, gróf Csákyt, Damokos Tamást stb. kézrekerítse. Ekkor pedig hű feleségétől s két felserdült fiától bucsut vevén, Bodoláról ejnek idején távozott. Külön utakon mentek, egy része a Bodzán, a más az Ojtozon s csak a havasokon túl egyesültek s vonultak Bukarest felé. Amde úgy látszik, hogy már az ország határán túl szakadás állott be az emigrációban. Csáky elismerte volna Beldit fejedelemnek, de kikötötte, hogy a római kath. vallás ellen hozott törvényeket eltörölteti s a jezsuitákat beengedi Erdélybe. Beldi erre nem állott rá, s a két pártra oszlott emigráció csalódva haladt Konstantinápoly felé.

Csak hogy ez a konstantinápolyi látogatás nem nagyon hozta zavarba az erdélyi udvart, melynek már volt annyi gyakorlata, hogy tudta, mivel kell

a portánál minden trónkeresőt legyőzni. A mint Beldi elindulásáról értesült az udvar, rögtön Bethlen Farkast utnak menesztette 80,000 tallér ajándékkal oly czélból, hogy Beldi befolyását a portánál kellőleg ellensúlyozza. A kívánt eredmény el is lett kellőleg érve, mert Beldiék beidézettvén, a vezér leszádta őket, ámitóknak, csalóknak nevezte, s ruháiktól, pénzüktől, megfosztva a Jedikulába záratta. Bethlen Farkas személyöket is kérte, de a porta ezt megtagadta, csapán azt engedte meg, hogy levelezéseiket átkutathassa.

S most Beldire is ütött a végzet ónjája. A lefogott levelezések alapján boldog-boldogtalant elfogattak s Déva, Szamosujvár, Fogaras börtönei ismét megnépesültek. Bodola várát földig széthányták, keresve Beldi kincsét, míg Beldinét két fiával, Dáviddal és Kelemennel Szamosujvárt tartották fogságban, holott csak annyi bűne volt, hogy egyszer a fejedelemasszonyról azt mondta: »Inkább szokott a Kdhez, mint a Ngodhoz». Természetesen a Beldiért kezességet vállalt urakon is jót rántottak, így gr. Csáky Istvánnén 9000 frtot, Dániel Istvánon 8000-et stb.

Talán még tovább is tartott volna az üldözés, ha Beldi Pálnak 1679 végén a Jedikulában bekövetkezett halála véget nem vet mindennek. Ennek a hírtelen halálnak okát sokáig találgatták. Némelyek azt hiszik, Csáky etette meg, mint versenytársát, mások, hogy Székely László az erdélyi udvar tudtával. De szerzőnk legvalószínűbb feltevése oda megy ki, hogy bánatában érte szélhűtés.

Bármint történt is, sok zavarnak, és visszavonásnak vetett véget Beldi halála, s habár benne a történetíró — végzi Deák Farkas, — nem ta-

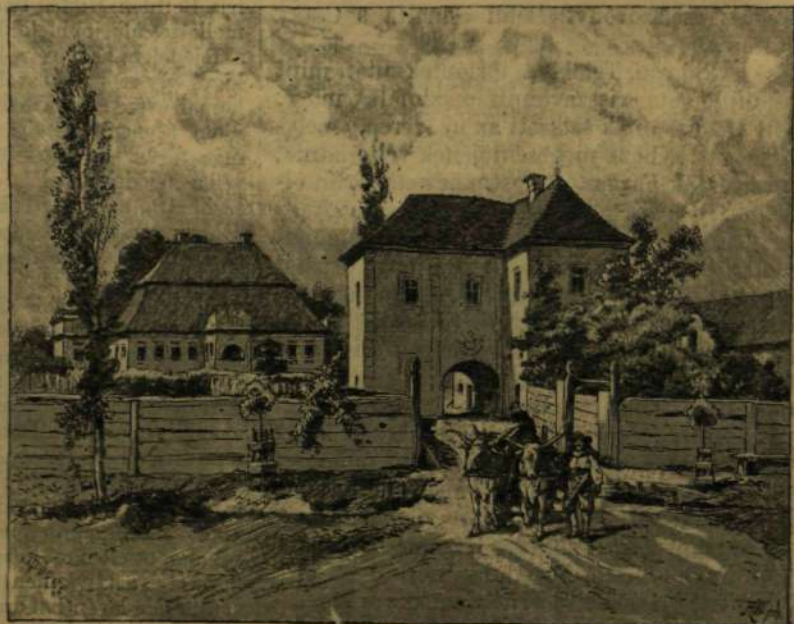
lálja meg azt a nagy embert, a kit keresett, de történetében annyi szép vonást lel, hogy gyönyör forrásává válik élete tanulmányozása.

EGYVELEG.

* Brühl szász miniszter hagyatékában többek közt 1500 párkát, 800 szép hálókabátot, 1570 pár eszimat s 2100 pár cipőt találtak. A nevezetes férfi eselődése 187 személyből állott, köztök 12 apród ezimel, a konyhában 16 szakács és 34 kukta volt. A legközönséesebb ebéd 30 tából állott, de nem ritkán 80—100 ból. Még a pástétomot is postán hozták Párisból.

* Ritka okok a félelemre. Tycho de Brahe híres csillagász elájult, ha nyulat vagy rókát látott, László lengyel király elszaladt, ha almát pillantott meg. III. Hearik angol király nem tudott egy szobában lenni macskával, még ha nem is látta azt. Rotterdami Erasmus, a kitűnő tudós, lázat kapott, ha halra nézett. Verilami Bico elájult a holdfogyatkozás láttára. II. János moszkvai nagyherceg asszonyok, Guise lovag rózsák láttára ajúlt el. Medicis Mária, XII. Lajos neje, a virágokat nagyon szerette, de a rózsákat utálta.

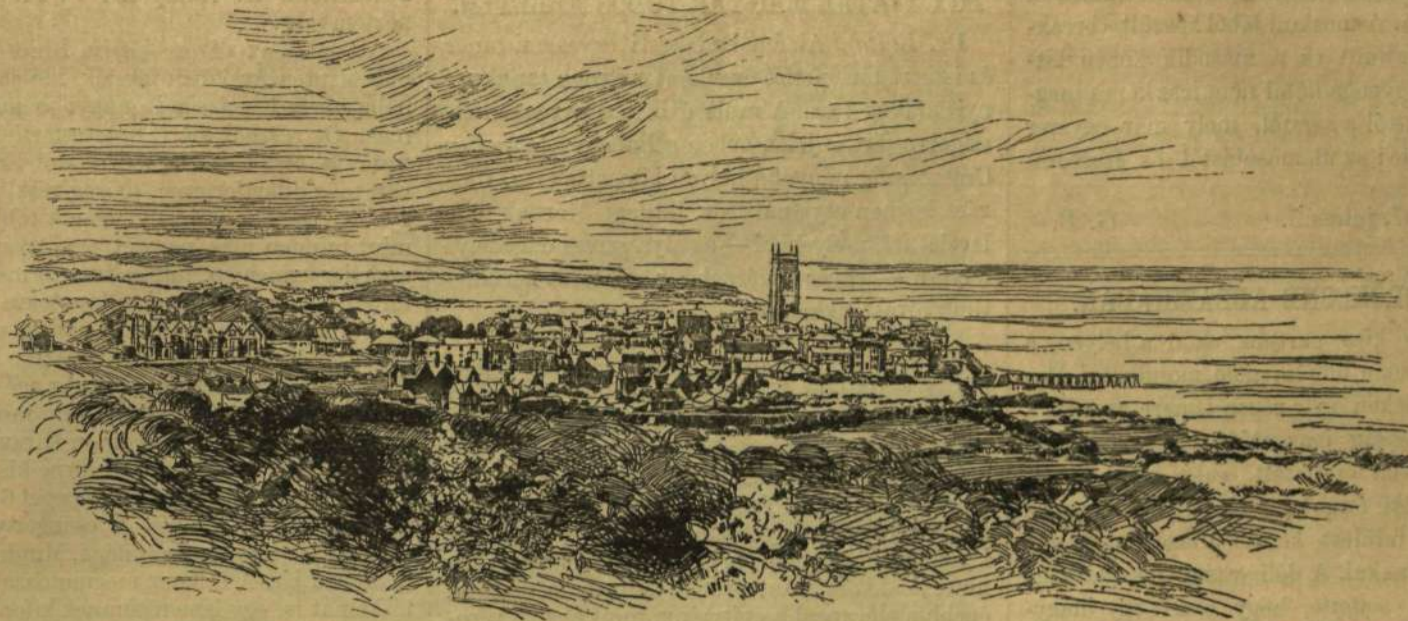
* Aczél vasuti kocsikat készítenek Ausztráliában. A hengeres alakú kocsik átmérője 9—10 láb s hossza 20 láb lenne. Hogy nagyon meleg ne legyen, bensejét vastag nemez borítékkal vonják be. Az aczél-kocsik készítésének főzéléja az összeütközésekből származó szerencsétlenségek elkerülése, mivel az aczél-kocsi nem török össze, legfeljebb behorpad vagy megreped.

A BÉLDIEK UDVARHÁZA BODOLÁN.

A BÉLDI ÉS VITÉZ CSALÁDOK CZIMEREL.

Fénykép után rajz. Kimmach László.

CROMER, DÉLKELETRŐL, A VILÁGÍTÓ TORONY MELLŐL FELVÉVE.

CROMER.

Erzsébet királyné angolországi nyaralóhelye.

KIRÁLYNÉK ez évben Angliának egy csendes városkáját választotta nyaralóhelyül. Cromer az éjszaki-keleti parton, Norfolk grófságban fekszik s nagyszerű, mondhatni: páratlan kilátást nyújt az éjszaki tengerre, vagy mint Angliában nevezik: a német oceánra. A város a tengerbe mélyen benyuló szikla-alapon, éjszakra nyúló földnyelven épült, melynek legtöbb pontjáról a nap fölkelte az oceánból s lenyugta az oceánba a leggyönyörűbb természeti pompában látható. Mig e földnyelvet három oldalról a tenger hullámai áztatják, azalatt hátulról gazdag növényzettel borított halmok környezik s választják el a grófság egyhangu síkságától.

E gyönyörű helyre vonatkozó rajzaink közül az egyik a városka általános képét ábrázolja, a mint az délkeletről, a világító-torony mellől látható. A másik a jettyről (kikötő-hidról) van felvéve s a helység homlokoldalának nagyobb részét mutatja. Az A-val jelölt félig egy-, félig pedig kétemeletes épület az úgynevezett *Tucker's Hotel*, mely jelenleg a magyar királyné tartózkodási helyül szolgál. Valamint az egész helység még meglehetősen primitív állapotban van, azonképen a királyné befogadására szolgáló vendéglő is, kényelem dolgában, messze mögötte marad annak, a mit manapság majdnem az egész furdőző közönség, hát még egy királyné, bármely európai furdőhelyen megkapni szokva van. A hegoldalra épített vörös téglaház, kevés és kisiny szobáival, nem is elég a királyné kíséretének elhelyezésére s ez utóbbi, melyben van bár Nopesa főudvarmester és Singer kormánytanácsos is, kénytelen volt egy szomszédos házban meghuzódni, míg a királynéval egy földel alatt csupán Mailáth Sarolta grófnő s néhány főből álló cselédszemélyzet talált helyet.

A lakáshiány kellemetlenségét leszámítva remélhető, hogy a királyné minden egyéb tekintetben meg lesz elégedve cromeri tartózkodásával s mindig kellemesen fog visszaemlékezni az itt töltendő napokra. A fő, a mit keresett s a mi nek hamarabb elérhető s tropikus hőségben 48 órai szakadatlan utazásra vállalkozott: a csend, a jó tengeri furdő és levegő, itt megvan a megkívánható legnagyobb mérvben.

Cromer még nem divatos furdőhely s így nemcsak mentes még a közönség azon fajától, melynek a furdőzés csak ürügy a fényezésre és zajoskodásra, hanem a bennszülöttek is járatlanok még a tulajdonságos zsarolásban és alkalmatlanokodásban, mely más furdőhelyeken a pihenni vágyónak türelmét annyira próbára teszi. Az em-

ber járhat-kelhet itt a mint neki tetszik; senki rá nem bámul, senki meg nem szólja, senki utját nem állja. Mikor a hely telistele van idegenekkel, akkor is csak a szokott csend uralkodik; egymást itten nem háborgatja senki.

Jelenleg például az itt időző közönség jól tudja, hogy királynén is közte van; de azért senkinek eszébe nem jutna a felséges asszonyt nyugalmában a kíváncsiság bármely nyilvánítása által zavarni. És ehhez nem is kell ám rendőr, távol marad ez az illetudó kis közönség magától is. A következő az, hogy a királyasszony az első perctől fogva otthonosnak érezte magát e helyen s tegnap este mindjárt megérkezte után a sétálók közé vegyült a vendéglő előtti kis esplanade-on s ma reggel ott furdött ő is egy sorban a nép többi fiaival és leányaival. Nem mintha nem lett volna módja magát a közönségtől elkülöníteni, hiszen egy jó fél angol mértföldnyi hosszúságban a tengerparti homok még üresen is maradt, de nem volt reá szükség, mert ez a csendes közönség a kíváncsiságnak és tolokodásnak még abe-jét sem ismeri.

A délutáni órákban a királyasszony egy kis csolnakázásra készült, de tervét a szeles idő meg-hiustotta s az első kísérlet nyilván holnapra maradt. Egyébiránt a fris tengeri levegőben ő felségének elég része lehet, ha csak szobái ablakához ül is. Az éjszaki tenger partjai általában hirtelen a fris, erőt adó atmospheráról s e tekintetben Cromer egyetlen tenger melléki pont sem mulja felül.

A helységnek egyik fővonzeréje a szomszédos vidék érdekességében is fekszik, hova úgy a jókarban tartott kocsik-utakon, mint a szántóföldek között vagy a köztulajdont képező erdős halmokon át gyalog is könnyen eljuthatni. Királyasszonyunk, ki szenvedélyes gyalogló híreben áll, valószínűleg az utóbbi kirándulási módot fogja gyakorolni; erre mutat az is, hogy semmiféle udvari vagy egyébként diszes kocsik nincsenek ide rendelve.

Cromertől keletre, alig egy angol mértföldnyire van az új világító torony, mely csak néhány évvel ezelőtt nyílt meg, miután a régít, vagyis inkább a sziklát, melyen állott, a hullámok alámesták s a tengerbe rántották. Alig egy félmérfölddel távolabb keletre van Overstrand, kis halászfalu csupán, de fővárosa egy olyan vidéknek, melyet méltán neveztek el »pipacs-ország»-nak (Poppy-land). A színet örökké változtató tenger és a pipacsok végtelenségétől a láthatár minden széléig ríktó piros partvidék gyönyörű ellentétben állnak egymással.

Ismét alig egy mértfölddel tovább van Sidesstrand, majd Trimmingham, mindig magasabbra

emelkedő sziklatalajon, melynek azonban a geológusok már nem jósólnak hosszú jövőndöt. A talaj láthatólag mindinkább porhanyóvá válik s a környéken a sziklaomlás már most is elég gyakori. Magáról Cromerről is az a hagyomány, hogy hajdanában sokkal küljebb volt építve, de a tenger alááztatta s végül elnyelte a talajt és a falu kénytelen volt hátrább, mai helyére költözni. A mit a hagyomány mond, nagyon valószínű, még pedig nemcsak az egész partmenté folytonos porhanyulásából ítélve, hanem még inkább abból, hogy igen alacsony dagály idején épen Cromerral szemben, mintegy félmérföldnyire benn a tengerben, köépület romjai látszanak ki a vízből. Általában annyi itt a vízben a szikla, hogy hajóknak a partot épen nem tanácsos megközelíteni. Ha mégis ködös időben egy-egy oda-téved, akkor sorsa csakhamar meg van pecsételve. A sok szerencsétlenségről, melynek e vízi sziklák okozói, el is neveztek a kis öblöt »devil's throat»-nak, vagyis az »ördög torkának».

Cromertől nyugatra gyönyörű ut vezet Sheringhamba, Felbriggbe, Blickingbe, stb. melyek tele vannak nagyszerű ó- és középkori emlékekkel. Felbrigg mellett van a híres »Roman Camp», a minek főerdekesége azonban nem abban áll, hogy hajdanta római tábor is lehetett, hanem különösen abban, hogy már sokkal a rómaiak előtt, t. i. még prae-historikus időben emberek lakhelyül szolgált. A tágas fensíkon, melyről remek kilátás esik a vidékre, mesterségesen ásott sok száz barlang van, mely a tudósok véleménye szerint az ősember tartózkodási helye volt. Blickling Hall különösen szomorú érdekel birhat egy koronás főre: itt született s kinoztott később Boleyn Anna, VIII. Henrik egyik neje. A környékről többféle út vezet vissza Cromerba, gyönyörű erdőkön, halmokon keresztül, melyek mindenikét fölöttébb érdemes külön is megtekinteni.

A város sorsa jelenleg egy hatalmas vasutársaság, a *Great Eastern Railway*, és néhány környékbeli nagybirtokos kezében van. Az első, anyagi érdekeihez képest, emelni, divatosá, látogatottá igyekszik tenni, az utóbbiak meg szeretnek tartani mai felig ismert, de annál költőibb, regényesebb állapotában. Az egyik és a másik törekvés is jogos. A vasutársaság szeretné már kiépített vonalán a forgalmat emelni, míg a nemzedékek óta meglepetésett családotok nem kérnek a kiránduló-vonatok által szállított tömeg, sokszor esősélek lármájából. A két párt mérkőzésének kimenetelétől fog a város jövője függni. A valószínűség az, hogy a vasut fog győzni s akkor Cromerra még hosszú élet és szép jövőndöt vár. Nélküle az alig több mint ezer főnyi lakossággal

bíró helység nem fog tudni védekezni a hullámok pusztítása ellen. A mostani fából készült «break-water» (hullámtörő) és a második képen látható aránylag gyenge kőfal nem lesz képes megóvni a várost attól a sorstól, mely már egyszer hajdánában érte: az alámosatástól és összeomlástól.

Cromer, 1887. július 5.

G. B.

A TRÓNÖRÖKÖSNÉ ABBAZZIÁBAN.

A Quarnero kies partján, azon a helyen, a melynek állandóan üde levegője, mondhatni, légáramlata a vidéken már régen ismeretes volt, a déli vasut-társaság igazgatósága egy nagyobb szabású szállodát építtetett, esakis azzal a czélal, hogy vonalai forgalmát elevenebbé tegye az Abbazziában üdülést kereső utazókkal és oda törekvő turistákkal. A déli vasút igazgatósága talán nem is sejtette, hogy ezzel egy nagy-szabású gyógyhelyet fog megalkotni, mely rövid néhány év alatt oly annyira fejlődött, hogy most már terület-hiány miatt hangzik a panasza. Nincs hely, hova építeni vagy éppen nagyobb parkot alkotni lehetne.

Stefánia főhercegnasszony az idén már második időről több heten át a közeli magas hegyek által az éjszaki és nyugoti szelek ellen teljesen megvédett s a déli flóra teljes pompájában díszlő tengeremléki gyönyörű óázon, egészséges, tiszta levegőt szíva és folyton gyönyörködve a ritka szép kilátáson, melyet a Villa Angeloni nyújt.

Abbazzia inkább erősebb természetű embereknek való tartózkodási hely. Az örökös légáramlat meglepően megnyugtató hatással van az idegekre. A munkától kifáradt, túlfeszített idegű emberek itt nagyon gyorsan felfrissülnek, felüdülnék; míg a gyöngye szervezett emberek könnyen meghűlhetnek és megbetegedhetnek.

A trónörökösne kitűnően érezte magát Abbazziában. Minden délelőtt több órát töltötte parkban a többi közönség közt, s a gyermekvilággal csakhamar valóságos barátságot kötött. A hol csak fel-tűnt egy-egy mosolygó gyermekarc, a fenséges asszony oda sietett, megszólította, kikérdezgette a gyermekektől, mi a nevök, honnét valók, milyen nyelveket értenek, stb. Nagy büszkeséggel versengett a kis világ egymással, hogy a «hercegnő» ő vele hosszabb ideig beszélt, vagy hogy őt több ízben szólította meg, mint egyik-másik szomszédját. Bombelles gróf főudvarmester néha czukorkákat és ajándékokat osztogatott szét a gyermekek között a trónörökösne nyelében.

Elképzelhetni, hogy az itt oly páratlanul kedves tenger gyakorolta a legnagyobb vonzerőt a fenséges asszonyra; ha csak az időjárás megengedte, mindig kivezette a rendelkezésére álló kis csónakban udvarhölgye, Pálffy Terézia grófnő kíséretében, órákon át hagyva magát ringatni az itt oly szelíden csöndes Adria hullámai által. Sokszor messzebbre is kiveztek; néha maga a trónörökösne ragadta meg az evezőt, többnyire azonban inkább a kormányt kezelte s Pálffy grófnő hajtott ügyes evezőcsapással a könnyű sajkát tovább. Pálffy grófnő derek magyar honleány s folyton azon van, hogy a fenséges asszony magyar nyelvismereit növelje; nagy kegyben is áll a főhercegnasszonynál, a kinek majdnem állandóan a társalkodónője.

Képin, mely *Jelousich* Edmund abbaziai fényképi felvétele után készült, híven tünteti föl Stefánia trónörökösne és Pálffy grófnő igazó alakjait, a mint átengedik oszónakukat a hullám ringó játékaik és végig tekintenek a tájékon, melynek hátterében ott van Abbazzia. A kép baloldalon a hátterben látszik az újonnan épült Stefánia-hotel, a sűrűbe elrejtve fekszik a Villa Angeloni, melyben ő fenséges oly kellemes, üdítő otthonot talált.

EGY FIATAL MAGYAR TUDÓS KELETEN.

Dr. Ballagi Aladár budapesti egyetemi tanár és ismert történetíró évenként nagyobb tanulmányi utakat tesz. A múlt évben a pyrenaei-félszigeten járt, a jelen évben a Balkán-félsziget és Oroszország nagyobb helyeit látogatta meg. Utazása közben atyjának, dr. Ballagi Mórnak több levelet írt, melyekből — az atya szíves engedélye folytán — egyes közérdekű részleteket közölhetünk olvasóinkkal.

Zára, 1887 június 21.

... Triesztben megháltam s másnap reggel jegyet váltottam Korfuig, kiszemelve a leglassabb járatu hajót; így legalább sokáig, egy teljes hétig vagyok a tenger hátán s Isztria, Dalmácia és Albánia minden nevezetes városát megszemlélhetem. Tegnap voltam Polóban, hol annyi a római nagyobbajta emlék, mint Róma kivételével tán sehelyen egy helyben. Az arena, ha nincs is akkora, mint a római Colosseum, de jóval épőbb s elegansabb építmény, mint akár a veronai amphitheatrum...

Látszik, hogy közeledek Kelet felé; már itt a «Fiume» hajón mindenféle nemzet utazik együtt. Legtöbb olasz, de van német, stb. s egy lengyel dominikánus, kivel egy kabinban hálók s latinul conversalok, mert absolute nem tud se németül, se olaszul, se a konyha-latinon kívül semmiféle más nyelven. Én vagyok a ciceroneja s nagyon ragaszkodik hozzám. Szegény ember idegbeteg s priorja küldte e tengeri útra; a parton hajózik s dalmát kolostorokból száll ki időről-időre. Nappal igen jól megroportatjuk együtt Cicero nyelvet — melyben több a gesticulatio, mint a hang; éjjel azonban az én domonkosom úgy roportatja az ágyat s esontos fejet meg tagjait úgy odaverdesi a kabinjag famenyzetéhez, hogy nem lehet tőle aludnom. Másként jól tudnék aludni; a tengeri levegő egészen átalakított. Ma a table d'hôte-on ettem olajban uszó tengeri halakat, rémítő erős ecetes paprikát és uborkát, alla napoletana készített, vagy is zsírban uszó macaronit s egyéb ily nehéz ételt, elszittam meg egyszer annyit szívtam mint mások s mégis úgy érzem magam mint a hal a vízben.

Athén, 1887 június 29.

... Antivariban, mely már montenegrói terület, kapitányunk vezetése alatt, Mayert, a «Neue Freie Presse» segédszerkesztője s mások társaságában meglátogattunk a konzult s tanui voltunk a Bajramot ünneplő törökök fegyvertánczának. Durazzóban, mely már Albániában fekszik, albán népijátékok láttunk. 26-án este Korfuban lengyelek társaságában sétakocsizást tettem a tündérszép szigeten, folyást alvó, kaktusz, olajfa, eucalyptus, citrom, narancs, gránátalma, cypirus, borsfa közt járva. A hotel regentegbe került, mert hihetetlenül csalnak az Argiok utódai...

Smyrna, 1887. július 2.

Legutóbbi leveletem Korfuba érkeztemkor irtam. Odáig igen kellemes volt utazásom, mindig kiváló emberek társaságában voltam és időnként partra szállva, mindenkor tisztességes, jobbára olasz kereskedőkkel érintkeztem. Korfuban azonban megkezdődik a rabló-világ. Gazabb néppel, mint az új görög, eddig még nem volt dolgom és azt hiszem, nem is lesz, mert nem lehet. Korfu (Korhyra) első hotelében, «La bella Venezia»-ban csakhogy pörére le nem vetkőztettek. Kikötőkben alig merek partra szállani, mert hiába alkudja ki az ember a különben is borsos viteldíjat, a mint nem menekülhet már a bárkából, menten tudára adják, hogy nem «mezzo franco»-t fizet, hanem «uno e mezzo franco»-t stb. Igaz, hogy az irodalomban is az új görög mint a komizság megtetszése szerepel, de a mit Laveleye, de Amicis és mások írnak róluk, az mind igen gyöngéd, a valóságos meg nem felelő leírás. Pl. egy Napoleont váltottam és kaptam érte (igen keveset) 23 drachma 80 lejtét; de csak 15 frank értékű görög papirrongy pénzre lett volna szükségem és így, midőn felváltották a 20 francot, egy negyedrésztét t. i. 5 drachma 45 lejtét visszaadtam, hogy azért francia aranyat vagy ezüstöt adjon. De nem adott; azt mondta, hogy az a pénz már az enyém, tehát ő mint *ceco* veszi csak át és pedig nem 5 dr. 45 lejtét, hanem 6 drakht-mát fizessek egy 5 frankosért; vagyis egy pillanat alatt 55 lejtét (centimes) kellett volna vesztítenem.

A Pyreusból vasuton mentem a közeli Athénbe, hol a könyvtárat, s a nagyszerű műemlékeket, a

Parthenont, az Akropolist és Propylaeumokat néztem meg.

Athénből az «Argo» hajón Khioson át, mely már szintén Ázsiában fekszik, ide jöttem Smyrnába, mely Kis-ázsia legnagyobb kereskedő városa. Őt részben áll. Én a quartier français, a francia rész első hotelében (Hotel Hua) lakom; van még quartier grec, (görög rész) mely legnagyobb, mert a görögök maguk többen vannak, mint minden más nemzet együttvéve; továbbá quartier armenien, juif és ture (örmény, zsidó és török). Ez is középkori állapotokra emlékeztet és a Ghetto, magyar város, német város külön-külön elkülönözve egymástól tisztán középkorias.

Smyrna igazi ázsiai város. Az egész pedig jókora, mert 200,000 lakosa van, mondhatni egy bazár. Minden lépten-nyomon karavánokra bukkanunk, elől a vezető egy törpe kis számaron, utána lánczra fűzve lomhán lépeget 6 teve Gänsemarschban, az utolsón a csöngettyű csilingel.

Itt kezdődik a *baksis* világa. Minden lépés boravallóval jár. A fináncz megmotozza még oldal-táskámat is, egy ismerősömnek kifordította még a zsebeit is, hogy nem hoz-e dohányt, pusztán azért, mert nem adunk baksist. Török utlevelet, teszkeret, kellett váltanom, mely 5 frankomba került; így is sok, de 10-et kértek, s derék főkonzulunk, Rémy-Berzenkovich, temesvári származásu magyar ember nyomta úgy le a teszkere árát; «C'est un personnage», ezt üzenté élőszóval a policziának s azon a czimen, hogy előkelő ember vagyok, kaptam meg féláron az utlevelet.

Itt három könyvtár van: az érseké, szép teljes Bollandista gyűjtemény, de érdektelen, ép úgy mint a kapuczinusoké s a francziskanusoké; a domonkosokéba már nem értem rá elmenni.

Oly forráság van s utam annyiba kerül, hogy nem mehetek Palästínába s Kairóba. Már jegyet is váltottam Konstantinápolyba, hova az «Apollo» gőzösön ma d. u. indulok s hétfőn éjjel érkezem.

Konstantinápoly, 1887. július 8.

... A város rengeteg s bábeli nyelvzavarában elvész az ember. Bármerre megyek, egyszerre hallok beszélni törökül, görögül, francziául, örményül, perszül, arabul, angolul, németül, néha még magyarul is, mert sok magyar van itt, mindenféle rendű és rangu, a hamaltól az udvari szállítóig. A magyar kolonia folyvást hajban van egymással; selfmade menek, onerejökön fölemelkedett emberek, s viszont boldogulni nem tudó vagy éppen elzülött existenciák természetes, hogy nem férhetnek meg egymással.

A *Hôtel de Pest*-ben vagyok szállva, mely az európai városnak s az iteni magyarságnak egyaránt központja, a legjobb hírvételező Konstantinápolyban, pedig bizony piszkos; milyen lehet a többi? ... Láttam azt a három várost, melyet Konstantinápolylyal mérnek össze, t. i. Lisszabont, Nápolyt és Genovát; azonban igazán nevezetsége főképp Lisszabon és Genova fekvését ehhez hasonlítani. Nápoly is csak a Vezuv miatt jöhet Konstantinápoly mellett szóba. A város oly piszkos, hogy minden képletelt felülhalad s főútcáján olyan a kövezet, mint nálunk a Gellérthegy oldalán. — 15-ikén Eyuban voltam, hol nagy temető van s onnan pompás kilátás nyílik a városra. Temetést is láttam. 6-án Bijükderében, hol a követekek nyaralnak s mely valóságos földi paradicsom a Bosphorus partján. 7-én Skutariba mentem át, meghallgatni az üvöltő derviseket s tanuja lettem oly fanatikuss örjögésnek, minőről eddig képzetem sem volt. Ma a tánczó derviseknek van napja s ezekhez fogok menni. Továbbá péntek levén, megézem a Szemalíkot, vagyis a mint a szultán a templomba megy nagy katonai parádéval.

Perún a francziskanusoknál, Galatában a lazaritáknál, hol Rákóczi Ferenc és Zrínyi Ilona eltemetve vannak, buvárokodtam. Ez utóbbi helyen egy magyar kezirattal biztatnak Rákóczi korából, melyet csak holnap nézhetek meg, mert nem könyvtárban, hanem a levéltárban őrzik s a levéltárnok csak holnap jö meg.

Ungheui, július 15.

Most lépem át az orosz határt, ha ugyan vissza nem kell innen térnem. Rémséges hírek keringenek itt Oroszország elszigeteltségéről. Egész nap és éjjel utazom, holnap Odesszában leszek. Konstantinápolyból Sulinán át Galatzba mentem, onnét Szászkutra, Klézára, Budára, Rekeesenbe, Rákóba, Forrófalvára, a moldvai magyar falvakra. Szomorú állapotokat találtam,

Boulanger tábornok dolgozó szobájában.

mindnyája az eloláhosodás szélén. Jassyban két nap voltam, ugyanaddig akarok Odesszában tartózkodni s onnan megyek Moszkvába.

BOULANGER ELUTAZÁSA PÁRISBÓL.

Mintegy száz évvel ezelőtt a francia forradalom hozta vissza XVI. Lajos királyt, Mária Antoinettet s a dauphinet Versaillesből Párisba s az uton folyvást ezt kiabálta: «Nous apportons le boulangier, la boulangère et le petit mitron» (visszahozzuk a péket, a péknet s a kis pékfiut), azt akarván jelölni az által, hogy a királyi család Párisba visszatérése ismét több élelmet ad az éhség által gyötört városi lakosságának. Most egy eseményteljes század után a párisi köznépből hangosan kiált egy új Boulanger (pek) után s valóságos lázas esemény fűződik lépteikhez.

A politikai lapokból eléggé ismeretesek azok a Szajnaparti világörösban nemrég lefolyt események, melyeknek emléke van képünkben feltárva. A nemrég megbukott kormány hadügy-minisztere, Boulanger tábornok szokatlan népszerű volt. Talán az egész kormányválság is csak azért történt, hogy megbuktassák őt, kinek népszerűsége bizonyos körökben már félelmetes és nézetök szerint a hazára nézve veszélyes volt.

Nemcsak megbuktatták őt, de tisztességes alakban száműzték, mint egykor a görögök híres államférfiaikat s hadvezéreiket. Rouvier kormánya, mely most a polcon áll, a 13-ik hadtest parancsnokává nevezte ki, melynek székhelye jó messze, Clermont-Ferrandban van, ismert konzervatív lakosság helyen. Megbuktatásának és száműzetésének, valamint egyuttal rendkívüli népszerűségének titka abban áll, hogy ő volt a «Revanche», azaz a németek ellen kezdendő háboru képviselője, annak az áramlatnak vezetője, mely elérkezettnek látta az időt Elzas visszafoglalására s a francia nemzet föfeladatának tekintette, hogy egész erejével e háboru sikeres megoldására törekedjék.

Óriási néptömeg hullámzott Páris utcáiban Boulanger elutazásának estején (július 8-án). A különböző árnyalatu lapok 20,000-tól 200,000-ig becsülik annak számát, de mindegyik megegyezik abban, hogy a lyoni pályaudvar s környéke a szó teljes értelmében el volt lepva. Midőn Boulanger megérkezett, viharos éljennel fogadták s vállra emelve vitték be a peronnra, hova üvegajtókat és más akadályokat összezúzva ezrelék tördelt utána. Még a vonat elindulását is megátolták. Számosan feküdtek le a sínekre. Két órai késedelem után azonban sikerült Boulangernek egy mozdonyon elhagyni a pályaudvart s csak ezután kezdett a tömeg oszolni. Az egész tünemény forradalmi jellegű volt. Száz meg száz torok énekelte a Boulanger-ra készített dalokat, leginkább a Marseillaise dallamára, melyeket

Ezzel Szandunov szerepét más töltötte be. — Hol van Szandunov? — tudakolja a czárne a színház-igazgatótól.

— Veszedelmes megbetegedett, — hangzik az érdekes férfi felelete.

— Ejnye, be kár! Küldje majd hozzá házi orvosomat.

Az ügy állásáról azonban még ez estén értesült a czárnó. Uranov kisasszony kedveltje volt a czárnónek, és tudván jegyesének szomorú állapotát, merész lépésre szánta rá fejét. A leghatásosabb jelenetben hirtelen térdre hullt, kebléből folyamodást von elő, s a czárnó páholya felé fordulva, szinte elhaló hangon rebegé:

Kegyelmes királyném!
Ne süjtsen haragod.
Nyugalmad' nem törném:
Egy nagy úr megbántott...

— Fedor! mond a czárnó komornyikjának. — Vedd el az irást, hozd ide, s Lizikét vedesd kabinetembe.

Ezzel ott hagyta az előadást, be sem várva végét.

Elovasván a folyamodást, megértvén a dolog mivoltát, és látván, hogy Bezborodko rútul dolgot mivel, ismét Fedort szólította.

A komornyik előkerült.

— Tereítsd ide a taliánust!

Volt pedig az a taliánus egy Cinati nevű udvari kengyelűtő, Katalin kabinet futárja, a ki olyan gyorsan végezte dolgát, akár a madár. A czárnó megparancsolta, hogy haladéktalanul keljen útra, érje be Szandunovot és hozza vissza. Hogy pedig a futár szavának nyomateka legyen, egy szelletek papírost adott neki, melyen ez volt írva: «ellenmondás nélkül tegyétek, a mit a futár mond.»

Cinati majd 500 kilométernyire beerte Szandunovot s két nap mulva már ott állt vele a czárnó kabinetjében.

Az udvari templomban összeeskették a meggyötört jegyeseket. De azért Bezborodko nem nyugodott. Nem hiába volt kisoroz, már pedig Turgenyev is azt mondja a kisorozól, hogy nyakas mint az ördög. Külön felügyelet alá helyezte Szandunovot, s egy ember mindig a sarkában volt.

A kémmek a lakzi után hat hónap mulva sikerült egyszer megbosszantani a színeszt, a ki hevében azt találta mondani, hogy ő is csak olyan nemes, mint a többi nemesek.

Hurokra került a jámbor azért a mondasáért. Tanuk bizonyították, hogy Szandunov «nem nemes létere nemesi ranggal kérkedett» s a kerületi rendőrkapitány, akárcsak az operettekben, mintha a földből bujt volna elő, nyakon csipte a «bitorlót» s hűvösre vitte. Másnap a kellő jelentés kíséretében a főtörvényszék elé került az ügy. Röviden bántak el vele: még az nap börtönre ítélték a jámbort.

Ugy látszott, hogy Bezborodko már-már elérte célját.

Azonban Katalin jól ismerte környezetét, s tudta, hogy ha szerét ejthetik, bizony rutul visszaelnek bizalmával. Hogy az ügyekről igazi színű előterjesztést nyerjen, szorgalmasan látogatta az eremitage-t, melynek egyes drágaságait el-elnezegette. Az eremitage öre, Mjedkov apó, talpig becsületes és derek öreg volt, a ki a czárnó megbízásából mindig a leplezetlen mind adta elő. Az ő kötelessége volt megtudni mindazt, a mi a városban történik, u. m. a mágnsok nem öröszakoskodnak-e a szegény népen, a tisztviselők nem elnek-e a hatalommal vissza stb. Mjedkov apó úgy tartozott előadani mindent, a hogy megtörtént, «helyeslő vagy rosszsló szó» nélkül. Így tudta meg a czárnó Szandunov esetét. Fogta a legújabb törvénykönyv tervezetét, sajátkezűleg kiírta belőle a következő sorokat.

«Nemcsak az a nemes, kit születése nemességre emelt, hanem minden nemesül cselekvő polgár is.»

Mjedkov elvitte e sorokat Szandunovnak a börtönbe s megmagyarázta neki, hogy a törvényszék előtt bátran hivatkozzék rájuk.

A czárnó még az nap átvizsgálta a főügyész napi előterjesztését, melyben az új vádlottak és rendőri felügyelet alatt állók voltak bejegyezve. Szandunov neve nem volt közöttük.

Hivatta a főügyészt, hogy mi történt vele a czárnó kabinetjében, azt a főügyész el nem mondta senkinek, de hogy még hat hét mulva is ráta a hideg, az szent és való. Szandunovot a törvényszék felmentette.

Katalin unni kezdte a dolgot. Nemsokára ma-

OROSZ TÖRTÉNETEK.

I.

Mikor a czárnó hatalma sem segít.

Bezborodko herceg jobb keze volt Katalin czárnónek; nem osztozott ugyan kegyeiben, mint Potemkin, de annál többet dolgozott uralkodónőjével együtt az állami ügyek terén. Katalin gondolatait senki sem tudta úgy nyélbe ütni, mint Bezborodkót, a ki mint egyszerű titkár kezdte élete pályáját, és mint herceg és kancellár végezte be.

Erről a Bezborodkoról szól ez a történet.

Uranov Lizike híres énekesnő volt a maga idejében; csinos teremtsé lévén, bizony sokan nálánál szurt szemet. Bezborodko is rávetette nagy urit tekintetét, de biz ő süket fülekre talált. Udvartol makacsul, megpróbált minden eszközt, de célt nem ért. Kutatott, szaglászott, mi lehet az oka? végre is kikaparta a titkót. Lizike szerelmes volt, de nem a kancellár uramba, hanem egy Szandunov nevű énekesbe, a kivel egybekelni készült.

Ilyen csekélységen csak fen nem akad Katalin «jobb keze.» Hivatja a színház igazgatót, elcsapatta Szandunovot, s hogy közelébe ne alkalmatlankodhassék, különféle mulasztás czimén számkivetéi Kherzonba, fontos állami szolgálattal ruházván föl őt: legyen a kórházban beteg-ápoló.

Lekapták Szandunovot a tíz körméről s még az éjjel utnak indították új állomása felé.

Masnap szinre kerül a «Cosarara». A czárnó kedvelte ezt a darabot, és Szandunov és Lizike együttes játékában sokat gyönyörködött.

gához hivatta Szandunovékát és sok udvari ember jelenlétében így szól:

— Szeretek benneteket; játékokot mindenkor élvezettel töltött el. Fogadjátok köszönetemet érte. Mégis elbocsátalak udvari színházamtól; sajnálk bér, de annyi a dolgom, hogy nem hiszem, hogy meg tudjalak őrizni minden bajtól. Vagy elnezek valamit, vagy el nem jut fölemhez: szenvedni fogtok, elbuktok — akkor késő lesz az én mentésem. Péntároomból tízezer rubelt utalványoztam nektek, fizetéseteket pedig nyugdíjjal fogjátok megkapni... Menjetek Moszkvába, ott megörülnek nektek. Éljetek boldogul.

Beszorodko kancellárkodott tovább; Szandunovék gondolatlanul éltek; mert hát Moszkva és Pétervár közt kissé nagyobb volt a távolság száz évvel ezelőtt, mint napjainkban.

Aközben Európa színterén megjelent a török. A magyar királyok a magyar nemzet érdekében gyarapítására igyekeztek megnyerni a kóbor valahusokat, ezek le is telepedtek, földet is kezdték mivelni s telepeik a XIV. században már mint nemesi jószágok tartozékai említettek. Ország s nemzetnélő harczokat viv a magyar és török. Valahusaink királyok zászló alatt vitézkednek, királyi kegyekben részesülnek s innen kezdve találkoznak számos, nemességre emelt valahussal. Ilyen nemességre emelt valahus család volt a Hunyadiaké is.

Szédeczky Lajos adta elő ezután Mihály oláh vajda erdélyi szereplését és politikáját. Az oláh történet-írók és a vajda hódító politikájának végződjét az oláhság egyesítésében látjuk, holott akkoriban a mai értelemben vett nemzetiség eszme nem létezett. Ujabban Hormuzzáki báró oláh főúr is terjedelmes munkát írt a hímvev vajdáról és mint Szédeczky kijéti, lényegileg azonos nézetet vall az általa kiadott munkával.

Majd Sölyom-Fekete Ferenc ismertette a Hunyadmegyében végzett okmány-kutatásainak eredményét. A közlevéltárak csak újabbkori iratokot foglalnak magokban, de a családi leveles-ládák gazdagok. Fekete tíz évi kutatásról adott számot; kitartó gyűjtése több ezer okmányt eredményezett, melyek új világot nyitnak a megyei családok alakulására s heves adalékokat nyújtanak az oláh incolatus történetéhez.

Még egy rövid felolvasás volt. Dobi Antalnak a magyar arisztokrata családok történetéről írt munkájából a bevezető részt Borovszky Soma adta elő. Erdemes munkának ígérkzik, melynek a későbbi időkben jó hasznát vehetik, midőn a magyar történelmi nevek kutatása az eddig végbement és ezután végbemenendő névmagyarosítások mellett bizonyára sok nehézséggel fog járni.

Ezzel végeztek a felolvasások. Zarkrzesky Vinczel lenyelv történetirő a krákói akadémia üdvözlését tolmácsolta német beszédben, óhajta, hogy a két ország közti hajdani kapcsolat folytatást nyerjen a történelmi buvárkodásban. Gr. Esterházy Kálmán az erdélyi múzeumgyűjtés üdvözlését adta át.

A közgyűlésből lakomára mentek, hol sok felkötött volt. Delután a vendégek megnézték a dévai múzeumot, mely római régiségeiről nevezetes, továbbá a dévai várromokat.

Majd a vidéki kirándulás következtek, melyeken külön-külön csoportokban vettek részt az érdeklődők, megsejmelve a megye történelmi emlékei helyeit, régényes látnivalóit.

A vándorgyűlés tagjai gr. Kun Géza elnök közeli kastélyának is szívesen látott vendégei voltak. Majd Vajda-Hunyadra rándultak, hol a városi hatóság fogadta a látogatást, s Tornyai Sándor járásbíró üdvözölte őket. Taraszkurrogas és zeneszó mellett történt a vára a felvonulás és egy erkélyről Hajtmann Pál igazgató-tanító vezetése mellett felhangzott az állami leányiskola énekarának dala. A Pogány Károly főispán és Tornyai Sándor járásbíró által kalauztolt társaság a vasművekhez vonult le, hol Filtsch Károly bányatanácsos fogadta őket, s megnézték az érdekes műveiket. Ezután a vajdahunyadi értelmiség által rendezett lakoma vette kezdetét, melyen Széchenyi Antal gróf, valamint a társulat számos más tagja hangszolgot a vár re-taurációjának szükségét, reményüket fejezte ki arra nézve, hogy a törvényhozás a mostani csekély összegű nagyobb és megfelelő dotációt juttat a most csekély erővel folytatott munkálatokra. A társaság Hátzig-Várhelyre és Petrosznyeire is kirándult.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle augusztusi kötete e jeles vállalatnál régen megszokott gazdag tartalommal jelent meg. Boöthy Zsolt nagyobb irodalomtörténeti tanulmány közlését kezdi meg benne a magyar irodalom ujjáébredésének nevezetes korszakából, s a magyar mívelődéstörténet egyik legnevezetesebb alakjáról, Bessenyei Györgyről, kiről sokat írtak és sokszor, de kimerítő tanulmány tárgyává most teszi Boöthy. A kötet második közleménye a széptan kedvelőinek nyújt élvezetet. «A szabatoság a művészetben» cím alatt Végh Arthur egy jeles francia író, Martha C. szellemes és tartalmas tanulmányával ismerteti meg a magyar közönséget jó fordításban. Kont Ignác befejezi «A klasszikus dráma» című dolgozatát, mely szintén egy jeles francia könyv (Paul de Saint-Victore) után készült. Gróf Székely László cím alatt Király Pál ir hosszabb tanulmányt egy eddig ismeretlen (kéziratosban levő) emlékiratról, mely a múlt századnak különösen a közepe tájáról fölöttébb érdekes foljegyzéseket foglal magában, s lapunknak már volt alkalma egyes részeket közölni belőle. Adatai közt legértékesebbek egy részről azok, melyek az erdélyi társadalmi életre vonatkoznak, más részről pedig azok, melyek Mária Terézia udvarát és Bécsét jellemzik. A Székely grófi

család rövid élettől Erdélyben, de eléggé nevezetes szerepet játszott egy a köz-, mint a társadalmi életben. Bemutatja az értekező Székely László nemcsak mint elbeszélőt, hanem mint költőt is, noha ez utóbbi minőségében csak közepes helyre állítható Székely L. még a maga korában is. A terjedelmes emlékiratnak két függelése is van, melyek közül az első és rövidebb Székely Lászlónak a második feleségétől, gr. Thorocky Zsuzsánától maradt; a másodiknak a szerzője pedig Kis Zsigmond, a Székely család volt jószágigazgatója. Így voltaképpen három új íróval ismert meg bennünket és a tanulmány. — A szépirodalmi részben Petefei István, e gyorsan jó irodalmi névre kapott elbeszélő nagyobb novellájának «Jetta» második és befejező részét vesszük, aztán ifj. Apáthy Istvántól «Távozás» című költeményt, és Szécsényi Béla szép fordításában Longfellow «A leány és a szelkacsa» költeményét. Az egyetemi oktatás kérdésében megindult vitához ujabban F. Gy. szől hozzá; ifj. Jankó János pedig a Stanley halálhíre következtében épen naponként emlegetett Kongó vidékéről írt «A Faro-Szongo vizeses a Kongón» cím alatt. Simonyi Jenő a legújabb földrajzi elmélet szempontjából foglalkozik «Magyarország történetének természetét alapjaival». A gazdag sorozatot könyvismertetések egészítik ki. Acsády Ignác egy bennünket is érdeklő német történelmi munkára, Rosenthal Edének I. Ferdinandról, mint köz-igazgatási szervezőről írt művére hívja föl a figyelmet; Csorba Ferenc pedig dr. Duka Tivadar hazánkfiának az Indiában lakó brahminokról szóló művével foglalkozik. Dr. Vlascics Gyulának az akadémia által kitüntetett jogtudományi munkájáról, Wohl Stefania «Aranyfűst» regényéről, s az államnyomdából kikerült, Homolka József által rajzolt és az Eggenberger-féle könyvkereskedésben megjelent Magyarország legújabb térképről olvasunk meg bírálatokat. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

A «Segítség» emlékalbum ügyében az egyes miniszteriumoknak a fővárosban időző vezetői is meleg hangú felhívásokat intéztek a hozzájuk tartozó hatóságokhoz és hivatalokhoz. Így dr. Wekerle Sándor pénzügyminiszteri államtitkár a következő körlevelet bocsátotta ki a pénzügyminiszterium összes ügyosztályaihoz, valamint az összes pénzügyi hatóságokhoz és hivatalokhoz:

«Az eperjesi, nagykárolyi és torozói tűzkarosultak nyomorján segédnők, hazánk írói és művészei Rudolf trónörökös ő fensége és fenségese nejének, Stefánia főhercegnységének magas közreműködésével «Segítség» címre alatt egy emlékalbum kiadását határozták el, a melynek jövedelme nevezett három város színi- és lakossága javára lesz fordítva. A jelen esetben nemcsak általános emberbaráti tekintetek teszik a mentes magasztos munkájátunk való tömeges részvétet indokoltá, hanem hazafias érzelmeink is arra készítetnek. A m. kir. pénzügyminiszterium elnöksége szívesen vállalkozott tehát az emlékalbum szerkesztésének azt az óhaját teljesíteni, hogy az adalékokat saját körében közvetítse. Ugyanezért jelen soraimmal bizalmasan fordulok az összes pénzügyi hatóságok és hivatalokhoz hazafüi tisztelettel kérvén őket, hogy a nemzeti kötelesség teljesítésében erejük-höz képest közreműködjenek. A pénzügyminiszterium elnöksége idezóra megküldi a «Segítség» emlékalbum szerkesztésére által körbeszócsott előfizetési felhívást és az annak kiegészítő részét képező gyűjtő-ívet; különös figyelmébe ajánlja minden hatóság és hivatal főnökének az ügyet és kérve őket, hogy a mennyire lehetik, annak minél nagyobb körben való terjesztéséről gondoskodni sziveskedjenek.»

Tvánka Imre a vöröskereszt-egylet és az észak-keleti vasút részére tett át gyűjtőíveket. Az észak-keleti vasúttársaságnál oly szép eredményt folyt a gyűjtés, hogy csak az eddig beérkezett gyűjtőíven 22 tíz forintos, 300 három forintos és 542 egy forintos példányra összesen 1662 frt értékben történt aláírás s még több gyűjtőív augusztus 10-ére fog bérküldeni.

A kiadóhivatalhoz nagyszámú aláírásokkal ellátott gyűjtőívek érkeztek be Szolnokról Balogh Imre főispántól, Kisújszállásról Pethő Gábor polgármestertől, Mezőtúrról Mészáros Endre polgármestertől, Deésről b. Bánffy Dező főispántól, Karlsbadról dr. Illosay Lajos műgyemeti tanártól Budapestről Varga Mihály honvédszázadostól és Pernel Istvánról. Száz forintos példányra fizettek elő ujabban gr. Degenfeld Gusztávné szül. gróf Karacsy Melánia (Téglásról) és id. báró Wodianer Albert.

A sopronmegyei régészeti társulat első «Évkönyve» megjelent, Récezy Viktor társulati titkár szerkesztésében. Önálló értekezés egy van a füzetben:

a «Lovagok temetője Csorna-Csátáron» Paur Iván tiszteletbeli elnököt, ki megalapítója volt a társulatnak, amennyiben közel 500 darabból álló értékes és rendszerezés régiségyűjteményét a megyének ajánlódokta. E szép gyűjtemény képeze alapját a sopronmegyei régészeti múzeumnak, mely, mint az előttünk fekvő Évkönyvből látjuk, folyóvást gyarapod. Maga a régészeti társulat Bábics Zsigmond püspök elnöke alatt kezdte meg működését, s jelenleg kilencze alapító és 302 rendes tagot számlál. A társulat első évi bevétel 1738 frt 73 kr volt.

«Két értekezés a cukoradóról». E czímen külön füzetben is megjelent Hegedüs Sándor két dolgozata melyek tíz évi időközben jelentek meg a «Budapesti Szemle»-ben. A cukoradóról bonyodalmas kérdés egész történelmi fejlődésében van az értekezésekben felkarolva s világosan kifejtve. A füzet, melyet a Franklin-nyomda állított ki, 40 krajczárért kapható.

Folyóiratok. A Filozófiai Szemle új füzetében Ráth Arnold közli: «A mechanica a positiv filozofia rendszerében» című értekezését. Szentmiklóssy A. folytatja Aquinói Tamás és a scholasztikus filozófiáról szóló tanulmányát. Utána olvassunk. «Iskola a filozófiai fakultásról» cím az orsz. Bálnak felolvasását, melyet mint rektor dekán a kolozsvári tudomány egyetem ez évi záró ünnepélyén tartott. Azonkívül az «Iskola» és «Ertesítő» rovata is több kisebb czikkel és könyvismertetéssel közöl. — A Halászi Lapok (az orsz. halászi egyesület közlönye, szerkeszti Kriesch János) Herman Ottó jeles halászi művéből ad mutatóványt legújabb számában; gr. Pálffy Mórícz a halászi törvényjavaslattól ir; megtaláljuk továbbá a füzetben Landgraf János orsz. halászi felügyelő jelentését.

Az erdélyi múzeum-egylet folyóirata. Az erdélyi múzeum-egylet bölcselet-, nyelv- és történettudományi szakosztályának kiadványaiból a negyedik kötet 2-ik füzet egész kötet. Négy nagy értekezés van benne. Torma Zsófia «A római uralom előtti Daciának planeta-kultuszáról» czímen a gyűjteményben levő kisasiánai kultusz tárgyakra tesz megjegyzéseket. Moldován György Erdély egy sarkában lakó «Mócsokról», eredetükről, jellemükről, foglalkozásukról, szokásairól, erkölcsükről közöl eredeti megfigyelésen alapuló leírást, szokásokat, népköltészetűi töredékeket. Téglass Gábor egy készülő nagyobb műből «Óskori fémhányasztatunk némele adaléka» című részletet bocsát közre. Kiváló irodalmi érdeket dr. Seelhy Károly értekezése «Kölcsey és az akadémiai titkárság». Eredeti adatok, közzétett levelek alapján fejtegeti a szerző, hogy a túlerékény Kölcsey az akadémiai titkárságra való vágyait azért adta fel s azért vonult vissza, mert látta, mily elke-seredett, méltatlan herczerehuzákba keverik Döbrentét. Kölcsey országgyűlési működésére is kiterjeszkedik az érdekes czikk. Szabó Károly az egykori könyvtárnak saporodásáról számol be s a szokásos egyleti közlések fejezik be a füzet tartalmát.

A nemzeti színház felszázados jubileuma. A nemzeti színházban aug. 4-ikén kezdődnek az előadások. Ugyane hóban már ötven éve, hogy a nemzeti színház megnyílt, de a felszázados évforduló ünnepélyét csak szept. 28- és 29-ikén ültek meg, mikor az udvar Budapesten lesz, s akkor nyílik meg az országgyűlés is.

Az ünnep programja a következő: 1. Nyitány, ez alkalomra írta és személyesen vezényli Erkel Ferenc. 2. Ünnepi próló. Jókaitól, a melyben a nemzeti színház összes személyzete, továbbá folkérsre esetleg a m. kir. opera és népszínház személyzete is részt vesz. 3. Árpád ébredése, Vörösmartytól, a melylyel a pesti magyar színházat az 1837-ik év augusztus 23-ik napján megnyitották. 4. A költő ébredése, Csiky Györgyétől.

Az operaszínház megnyitó előadása aug. 14-ikére van kitűzve. Ekkor adják először Wagner Rikárd «Mesterdalnok» című operáját.

MI UJSÁG?

A népszínházban jul. 23-ikán kezdődtek meg az előadások «A varázsfátyol» című látványossággal, mely még a negyvenes évektől való és szövegét Soribe után Toldi Ferenc bécsi író alkalmazta díszletekhez. Titi Emil pedig zenekísérletet szerzett hozzá. A debreczeni színház megnyitólkar «A varázsfátyol» és a «Tékozló» soká nagy vonzerejű látványosság volt a színháznak, mert a Münchenben festett díszletek tetszetek s vidéki színpadon ily jól rendezett látványosságok még nem fordultak meg. Valami komolyabb tartalmasságra azonban egyik darabnak sincs. «A varázsfátyol» a debreczeni díszletekkel már a budai színpadon is bemutatják évek előtt, ugyane díszletekkel hozták szíre most a népszínházban, a hol a «Tékozló»-ra is készülnek, ha ugyan «A varázsfátyol» győngé hatás után le nem mondának a kísérletől. A darab szentimentális meséjének hűse Célia tündér, kinek látványát egy halandó ellopja, s e nélkül a tündér nem térhet vissza társai közé, hanem kénytelen az emberek közé maradni. Itt bele szeret a fátlyal ábrájába, egy festőbe, s mikor ez visszaadja neki a fátlyát, a tündér lemond róla, s azaz együtt lemond a halhatatlanságról a szerelem boldogságnért.

A díszletek még most is elég tetszetősek. Részet vett az előadásban Kecskényi Sarolta asszony is, ki már Debreczenben járt a darabban. Élénken játszott egy kaczer korszamársónét; a közönség megalapította aláit is. Fodor Eruzin k. a. (Celia), Benedek (festő), Szilágyi (a festőkör legénye) az előadás legjobb szereplői.

Az akadémia felfestményei. A magyar tudományos akadémia dísztermében Lotz Károly e héten kezdte meg a magyar történelmi tárgyú falkekép festését. EGYELŐRE csak három festményt készít a díszterem Duna felőli falán.

E három kép, mely azonban összefüggő kompozíciót képez, a magyar őstörténelem három legkiemelkedőbb mozzanatát örökíti meg. A középső képen Szent István I. magyar király alakja látható, a mint a kereszténység behozatalával megveti a nemzet jövőjének alapját az európai népevaládók körében. Mellette vannak a pápa által küldött hittérítők, az ősz Gellért püspök s hátrább pogány magyarok marzozna alakjai láthatók. A márványepesózet alján keresztelő medence az 12 apostol képével s a lépésön ül Klio, hogy a keresztény királyság megalapításának egy eseményét a történeti könyvébe feljegyezze. A jobboldali falmézón László, a nagy törvényalkotó kora van feltüntetve. Nagyvárad terén látható a király dalás alakja, a mint győzelmes csatákból visszatérve, fémberivel hozzáfog a nagyfontosságú törvények megalapításához. A harmadik baloldali kép Könyves Kálmán király korából a boszorkányság eltiltását ábrázolja. Középen áll a király, bal kezét nyitott könyvre téve. A bal sarokban egy őszekötött kezű nő, a kit a hóhér boszorkányság miatt kizözni készül. Mellette a papáság képviselői, kik a bűnök bűnböcsét követelik. A király szigorú közmondulata azonban megállítja a hóhért munkájában. A király háta mögött a nemzet nagyjai s a nép áldják a böcs király igazságos tettéért. Lotz most állandóan dolgozik a képeken Ujváry Ignác fiatal festő segítése mellett s e három képet november elsejére be fogja fejezni. E képek nem freskók, hanem úgynevezett tempera falfestmények, melyek finom márvány-czement alapra tömény-vízfestékkel vannak festve. A szemközti falmézókra magyar középkori tárgy festmények jönnek, de csak két-három év múlva. A meyenzet díszítése és újra aranyozása ugyancsak most folyik a díszteremben s ezt már a jövő héten befejezik.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat, mely oly eredményű tevékenységgel működik, jul. 25-ikén tartotta évi közgyűlését Déván, hol épen e héten az orsz. történelmi társulat is gyűlésezett. A közgyűlés nagy érdeklődés közt folyt le.

Gr. Kun Géza elnök széles látókörű felőlő tudományos szellemű beszéddel nyitotta meg. A történelem és költészet viszonyáról, a történelem módszeréről, a szabad akarat és kényszer küzdeleméről, az etika magas kérdéseiről beszélt. Aztán megemlékezett a választmányi üléseken kifejtett munkálkodásáról, egyesek felolvasásairól. — Majd Kun Róbert titkár terjesztett elő részletes jelentést a társulat egyévi működéséről. Téglass Gábor az érezékenység négy barlangját ismertette, bemutatta azoknak Szipte Gábor által készített rajzait is. Király Pál a dák örökségről tartott szabad előadást s Mailand Oszkár az összehasonlított mythológiáról olvasott. Szipte Gábor a vajdahunyadi görög katolikus templomban talált érdekes lámpákat mutatta be. A közgyűlés ez alkalommal gróf Széchenyi Antalt tiszteletbeli taggá választotta. Orbán Balázs a társulat alapító tagjai közé lépett. A tisztikart és a választmányt újra megválaszták. Ezzel véget ért a hetedik közgyűlés. Az idegen vendégek és a társulati tagok Maros-Németibe, gróf Kun Géza kastélyába és a veceli castrum megekintésére indultak.

MI UJSÁG?

A király fogadása Nyitrán, midőn a nagy hadgyakorlatok alkalmából oda fog utazni, — mint a rendező bizottság megállapította, — a püspök vezetése alatt, az egyházi, állami, megyei és városi hatóságok által történik. Diadalkaput állítanak, a házakat fel díszítik, a lakosság népviseletben jelenik meg, kiváltság és más ünnepélyességek rendeztetnek. A király a stórtórtóban, Albrecht és Vilmos főherczégek a megyeházán, József főherczeg a város házában, Frigyes főherczeg a várt «Hungária» vendéglőben fognak lakni. — Kolozsvárt a király szept. 23-iki fogadására szintén nagy előkészületek történnek s ott a főtéri szép Bánffy-palotában lesz a király lakása. — Déván a király az ugynevezett «magna curia» épületben fog lakni, a hol ez idő szerint a megyei hatóság és kir. adóhivatal vannak elhelyezve.

Emlék Petőfiemek. A segesvári Petőfi-emlék-egylet végrehajtó bizottsága felhívást bocsátott ki a fehé-

egyházi csataterén állítandó Petőfi-emlék érdekében. A felhívás így szól:

A Petőfi-emlék-egylet által a fehéregyházi ténen állítandó Petőfi-emlék eszméje közel áll a megvalósulásához. Az emlék felállításának költsége azonban még meghaladja az egyet által hazánk e kis részében összegyűjtött tőket, habár ez felül áll a 4000 frton. Minthogy az egyet, a czélba vitt sirenlekben, hazánk nagy költője iránt a magyar közönségben élő eleven kegyelethez méltó kifejező óhajit állítani s e cél eléréséhez nagyobb összeg szükséges; kénytelen lett, eddigi székebb köréből kilépve, szélesebb körben, a nagy közönség áldozatkészségéhez folyamodni. Mert Petőfi nemcsak a miénk, kik naponként látjuk jeltelen sirhanjtját, hanem a nemzeté, melynek minden egyes tagja örömmel fog járulni, ha alkalom adatik, a kegyelet eme munkájához. — Az adakozók s gyűjtés az egyesület elnökéhez, Szoboszló Károly megyei alispánhoz 1886. év január 1-ig Segešvárra küldendőik.

Jókainé sirenleke. Jókainé Laborfalvy Rózának, a nagy tragikai művésznőnek, férje székes sirenleket készített, melyet a jövő őszszel állítanak föl a megboldogultnak kereseti-temetőben levő sírja fölé. Az emlék márvány-obeliszk lesz, bronzzékítményekkel. Középet Jókainé dombornívű arczeke fogja díszíteni, melyre fölül ciprusos hajol, míg alatt művészi pályája symbolmaként ábrázol lesz látható. Ez ékítményeket Zala György már elkészítette s bronzba öntésükhöz közelebb hozza látnak.

Rontó Pál. A Gvadányi-ünnep, a szakolczi emléktábla felállításának kegyeletes alkalma fölélesztette a kérdést, vajjon e régi jó poéta humoros alakjainak egyik legismertebbike: Rontó Pál él-e személy volt-e, vagy csak költőt alkál. Vasmege bugzó levléltárnoka: Balogh Gyula, ki az irodalomtörténet számára is sok értékes anyagot bányásztott már ki a keze alatti levléltárból, most a Rontó Pál kérdésre is világosságot derít. Létezik ugyanis egy 1791. ápril 23-én kelt körözés levél bizonyos Ulkolincezy Menyhért zölömvarósi születésű és sehol sem található férfiról, kinek az az évben Trencsében elhunyt Drobní Lajos 825 ft 17 dénárnyi elvétel. E végett köröztek az eltávoztottat, kiről a hivatalos levél megemlíti, hogy 1785 táján vándorolt ki Amerikába gróf Benyovszky Móríczezre. Igen valószínű, hogy Rontó Pál eredetije ez az Ulkolincezy Menyhért volt.

Ipolyi végrendelete. Nagy-Várad elhunyt püspökének, Ipolyinak végrendelete, hir szerint, pör tárgya lesz, mert Ipolyi nem fizette le a szabad rendelkezési díjat s így nem állott jogában eltérni a főpapi hagyatékok felosztását szabályozó Kollonich-féle egyezménytől, vagyis nem volt hatalmában, ennek ellenére rokonait az egyharmaid részben való örökösödésből kizárni, hiányozván számára a végrendeletkezi felsőbb engedély. Az egész hagyaték majdnem 400,000 frtra rug, mert a beszerzezebányai káptalan 50,000 frtos követelése jogi szempontból elesik s maguk a műlincsek 60,000 frtot képviselnek.

A budai Mátyás-templom építése most gyorsabban megy, miután a közoktatási miniszter nagyobb költségeket utalványozott a bazilika-sorsjegyek jövedelméből. Jelenleg a templom bejáratí részét bontják, s a templomhoz ragasztott pénzügyminiszteri épület egy része is lebontatván, több érdekes régiség került napvilágra. Legnevezetesebb ezek közt egy kettős ajtó, melynek vezetében művészi kivitelű színes dombornívű van elhelyezve. A relief Krisztust ábrázolja, a mint 12 apostolának tanítását és E szoborcsopozatot minden valószínűség szerint Mátyás korbeli s miután az egyes alakokon a befalazás következtében több sérülés esett, (a szobrok feje hiányzik) ez eredeti után restaurálják az egésztest s úgy illesztik be az új ajtó vezetébe. A fölfedezett osztonka reliefet a templomban felállítandó régiségúrtában helyezik el. Ezenkívül a talajrendezés közben hatalmas sírkőre is bukkantak. A síak, patzs és cimzer metszete világosan kivethető rajta, de fölírása már lekopott. Egyedül az évszám: 1388 maradt meg épen. Ez is a régiségúrtában van.

Templom-szentelés Új-Tátrafűreden. A kies Tátrafűred évről-évre emelkedik. Most már az ó-tátrafűredi kath. templom mellett profestáns templom is van Új-Tátrafűreden. Dr. Szontagh Miklós, Új-Tátrafűred tulajdonosa és Geduly Elek lónyabányai evangélikus lelkes kezdeményezésére, a fűrdő-vendégek bőkezű adakozásából, egyesült evangélikus és református templomot emeltek Új-Tátrafűreden.

Az imaházat vasárnap július 24-én avatta föl Csekus István evangélikus püspök. A templom belseje is az adakozók nemselkeltségét hirdeti. Majd minden tárgy ajándék. A filharmonikát Nauhofér János, a szilárd Szontagh Miklós, az aranyozott nagy biblilit Szász Domokos püspök ajándékozta. A két térde-

pelő karos székét, nehéz megszín selyem bársony alappal, gyönyörű himnuszokkal dr. Ujfalussy négy szónok készítését és jutattá a templomnak; a nehéz megszín selyembáronyból, dúz arany és selyem himnusz készült oltarterítő Szontágh Gyulánál készült. A felavatás evangéliumi egyszerűséggel ment végbe. A templomépítő bizottság nevében *Lumiczser Sándor* átvitette a felszentelt templomnak kúcsát *Czekus* püspök kezébe s ez nyitá fel az ajtót, melyen áhitattal lépett be a szent házába az ünneplők nagy serege; nyitányul felhangzott a Hugonottákból is ismert ének: «Erős várunk az Uristen.» A templom felavatásakor *Czekus* püspök mondott szép alkalmi szónoklatot, átadva a templomot az ágostai és helvét vallású híveknek. *Schönvisner* János alesperes német egyházi beszéde után fölzendült a himnusz: «Isten áld meg a magyart.» A nagyfalóki dalárda magyar szövegű énekek szabatos előadásával emelte az ünneplő vallásos hangulatát. Dr. *Szontágh Miklós* egy protestáns lelkesítő, tekintet nélkül arra, vajon ágostai vagy református, szabad helyet biztosít a fűzőben.

A Szt. Istvánnap országos ünnep. A városligeti artzi kút előtt kiállított ezüstágyugolyó (450 frt) azok közt fog kisoroltnai, kik az ünnepélyre szóló belépti jegyét még ang. 19-ikéig megváltják. Mindjárt a golyó mellett ott van a jegyváltó hely és vásárolják is a jegyeket. A rendező bizottság gondolt arra is, hogy miután a vidékiek csak az ünnepély napján érkeznek, tehát nekik is módjuk legyen az óriás ezüst golyóra játszani. A bizottság irodája (Fereneczké bazárja 20. sz.) a vidékre is küld ily belépti jegyeket, ha egyszerre legalább 10 beléptijegyre történik a megrendelés; egy jegy ára 30 kr, mely egyszersmind sorsjegy is és az egész napra érvényes.

A magyar hírlapírók nyugdíjintézetének sorsjátéka és az osztrák kormány. A «Neue Freie Presse» írja: «A magyar pénzügyminiszterium engedélyt adott a magyarországi hírlapírók nyugdíjintézetének, hogy több jótékony egyesülettel együtt sorsjátékot rendezzen; egyttal megengedte a sorsjegyek árusítását belföldön. A magyar kormány továbbá átiratlag, a hírlapírók nyugdíjintézte pedig külön kérvényvel, melyet Jókai Mór, Falk Miksa és Csávolszky Lajos képviselők, valamint a nagy politikai napilapok szerkesztői irtak alá, azon kérésrel fordultak az osztrák kormányhoz, engedné meg Ausztriában is a sorsjegyek árusítását. E kérelmet annál jogosultabbnak vélték, mert néhány héttel megelőzőleg a magyar kormány a prágai német színház építése céljából rendezett sorsjáték sorsjegyeinek Magyarországon való árusítását csak azon határozott feltételt alatt engedélyezte, ha a Lajtbán tul a magyar hírlapírók nyugdíjintézetének sorsjegyével hasonló előzeteseket tanusítanak. De most oly értelmű átirat érkezett a magyar pénzügyminiszteriumhoz, hogy az osztrák minisztertanács a kérvényt elutasította. A nyugdíjintézet nem is nyert értesítést, hanem kérvényét a miniszterium után egyszerűn visszaküldték. Úgy maga a tény, mint az elutasítás formája általános megütöztetést kelt.

A jászberényi dinamit-robbanásakor szerencsétlenül jött magyar honvédszázok felségélyezésére Pápián, Hubert ezredes és Fenyvesi Ferenec országgy. képviselő által rendezett jótékony célú táncszünet fényesen sikerült. A csekély belépti díj dacára a bevétel jóval meghaladja az 500 frtot. Eszterházy Mórícz gr. Franzensbadból ötven frtot küldött e jótékony célra.

Stanley halálának híre nincs megerősítve. A róla szóló biztos értesítések június 2-ikáig terjednek. Ekkor indult el az Aruvimi és a Kongó összefolyásától, öt európai tiszt és 380 főnyi legénység kíséretében Vadelai felé. Meg vannak győződve, hogy Stanleynek Vadelai felé indulásáról gyorsabban érkezett a hír, — minthogy részben gőzhajón, részben távirattal jött, — mint a matadi misszionáriusnak Stanley haláláról szóló híre.

Egy újabb hír azonban, mely Brüsszelbe, a Kongó-állam kormányzóságához érkezett, így szól: Bananából (a Kongó torkolata mellett) érkezű magánhírek azt jelentik, hogy Felső-Kongó vidékéről érkezett négerék Stanley meggyilkoltatásának híreit hozták. Az odaváló Kongó-kormányhoz még nem érkezett hiteles jelentés, hanem általános az, hiszik, hogy a Stanley halál-híre igaz.

Washington lovas szobra, melyet az Egyesült-Államok megbízásából Siemering Rudolf tanár készített, lassan halad 1890-re tervezett befejezésé elé. Eddig csak a lovas alak maga van teljesen készen: Washington lovon. Nehány hét múlva ez az alak már meg lesz öntve s azután elküldik Filadelfiába. A lovas alak, melyen az öntőde majdnem egy évig dolgozott, nem kevesebb, mint 120 mászat nyom. Az Egyesült-Államok egy millió dollárt fizetnek az egész szoborért.

A Panama-csatorna. A Közép-Amerikát átszelő Panama-csatorna közeledik a befejezéshez. Tizenkét évet szántak rá, de kilenc év alatt elévzik az összes munkálatokat. A költségek 1200 millió helyett 1300 millióba kerülnek. A Panama csatorna is Lesseps

műve. A Panama-társaság e hó 22-ikén tartotta közgyűlést Párisban, Lesseps elnökele alatt. Mint részvényes jelen volt Don Pedro braziliai császár is, ki a közgyűlésen Lesseps társaságában jelent meg, s ki őt a következő módon mutatta be: «Uraim! van szerencsém önöknek II. Don Pedro fő felségét, Brazília császáriját bemutatni.» A gyűlés zajos felszólalásokkal üdvözölte a császárt, a ki ezért köszönetet mondott.

HALÁLOZÁSOK.

Felső-pulyai Bók László e hó 24-ikén meghalt Budapesten. élete 80-ik évében. Emlékét a tudom. akadémián tett alapítvány fen fogja tartani. 1882-ben az akadémiának ajándékozta 320 koldnyi kiterjedésű tóti (bihar megyei) birtokát, hogy azt a tudós társaság értékesítse és kamatait pályázatokra tültsze ki. Az első pályázat, ezer forinttal most van kitéve, II. Ulászló és II. Lajos korának megírására. Az alapítvány 7500 frt, mely kamatokkal 10 000 frtra emelkedett. Az öreg ur agy napjaira Budapestre költözvén, egészen az olvasásnak élt, s minden figyelme a tudományos és irodalmi mozgalmak felé fordult. Az akadémiának alig volt ülése, melyen a kis ósz öreg ur jelen ne lett volna; hasonlóképen a történelmi társulatban, a Kisfaludy-társaságban. Szállást is az akadémia közelében tartott, melynek könyvtárban csaknem naponként megfordult. Szeretettel, élvezettel csüggött a tudományokon, s magának is nagy könyvtárt szerzett és folyvást bővítette. Az ev. református budapesti egyházközösségének, protestáns árvaházának, a most épülő főgimnáziumnak, a budai ev. ref. külön egyháznak s közjóra irányuló több egyesületeknek és alapoknak is gyarapítója volt. Pár napig tartó betegség után hunyt el s koporsója fölött Szász Károly ref. püspök mondott szép beszédet.

Elhunytak még a közelebbi napokban: BÉLCSÁK KÁROLY, főmérnök, a bars megyei állam építészeti hivatal főnöke, 72 éves korában, Léván. — HARASZTHY JOZSEF, Ugocsa megye egyik legtekintélyesebb birtokosa, a szabadságharcban honvéddhadbíró, ki Josefstadtban fogságot is szenvedett, Halmiban. — SZALKAY GERŐ, a szabadságharcban honvéddörny, Kecskemét város tanácsjegyzője, 77 éves. — MESZES BENEDEK, szent-ferenczrendi áldozó pap, a gr. Cziráky-család házi lelkésze, 73 éves, Dénesfán. — GEROMETTA JENŐ, plébános, 68 éves, Nyitra-Szerdahelyen. — FÉNYVÉRES ADÁM, nyug. kir. mérnök, Pest megye volt főmérnöke és a fővárosi artzi fűrdő gondnoka, Budapesten; ugyanitt WITTMANN FERENCZ, orsz. statisztikai segédfoglalmazó, 41 éves; POSSZERT LAJOS, a főváros egyik érdemes polgára, 75 éves; PIDAY ELEK, a fővárosi kereskedői kar egyik derék tagja. — NOGALL JOZSEF, ügyvéd nyug. kir. törvénytörvénybíró, élete 64-ik évében Nagyváradon. — BOREGI BEREZSÁSZY LÁSZLÓ, sárközi-ujlaki földbirtokos, báró Vécsy József sárközi uradalmanak volt tisztartója, életének 56-ik évében. — HORVATH ANTAL, zsidó néptanító, 42 éves korában. — DR. SZENOR FRIGYES, váci nyug. fogorvos, 65 éves korában. — N. DARVAS PÁL, cseszei földbirtokos, 70 éves. — KNORR MIHALY, tekintélyes nagyváradi polgár, Knorr Alajos királyi táblai bíró édes atyja, a szabadságharcban a n.-váradi kardgyár igazgatója. — SZABÓ IMRE, igazgató tanító, férfi kora legszebb idejében, Dobolyácsán. — NATOSVICS GRÖNY, a károlyvárosi metropolita tanügyi előadója, az ujvi déki «Maticza Szarbszka» szerb irodalmi egyesület érdemes elnöke, a szerb iskolágy egyik buzgó előmozdítója, a hatvanas években a m. kir. helytartóságnál jelentékeny befolyású tanácsos, majd 1867-ben a szerb fejedelmi udvarnál iskolatanácsos, ki több szerb iskolai könyvet is írt, Károlyvárosban, hol épen évi vizsgálatokon volt. — WINKLER LÁSZLÓ, ügyvédjelölt, 29 éves, Nyitrán. — DR. GEML JENŐ, kir. közjegyző, Karánsebesen.

Dr. KATONA BELÁNÉ, szül. Góger Anna, budapesti kir. algyógyász fiatal neje, 23 éves, Kecskeméten. — CZIFFRA IMRÉNÉ, szül. Nemeth Mária, békésgyulai kir. ügyész neje, 35 éves, Gyulán. — CSIKY LAJOSNÉ, szül. Bészler Emilia, a debreczeni főiskolai hittanár neje, 35 éves. — ÖZV. TILKOVSKY RUDOLFNÉ, szül. Zémányi Anna, kinek elhunytáról leánya Sámson Sándorné Tilkovszky Augustus s még négy gyermeke adtak ki gyászjelentést. Budapesten élete 81-ik évében. — LÉVAY MÁTYÁSÉ szül. Tamásy Teréz, 62 éves, Szabadkán. — ID. CZAKÓ JOZSEFNÉ, szül. Antal Polixena, 65 éves, Maros-Vásárhelyt. — GERHARDT ERŐNÉ szül. Edl Irma, a nagy-kaniszi táviró főnök neje, Kolozsvárt. — ÖZV. BESITS JOZSEFNÉ szül. Wolf Mária, 66 éves, Szombathelyt. — GÁLFY JULISKA, Gálffy Ignác szikabonyi földbirtokos leánya, élete 18-ik évében. — FÖRSTER ANTONIA soror, a pozsonyi kereszt-nővérek egyik apácája, 21 éves. — MITTNER JOZSEFNÉ szül. Dratsay Borbála, 42 éves, Aradon; ugyanott SOLTZ GYULÁNÉ szül. Reck Mária, 46 éves. — SZABÓ SÁMUELÉ szül. Huszár Anna, 79 éves, Felső-Bolgáraszfalván. — ETZEMBERGER JÁNOSNÉ, szül. Torlicza Mária, 37 éves, a nógrádmegyei Vadkerten. — KRÁL LÁSZLÓNÉ, szül. Rettig Erzsébet, pénzügyminiszteri számtanácsos neje, Budapesten.

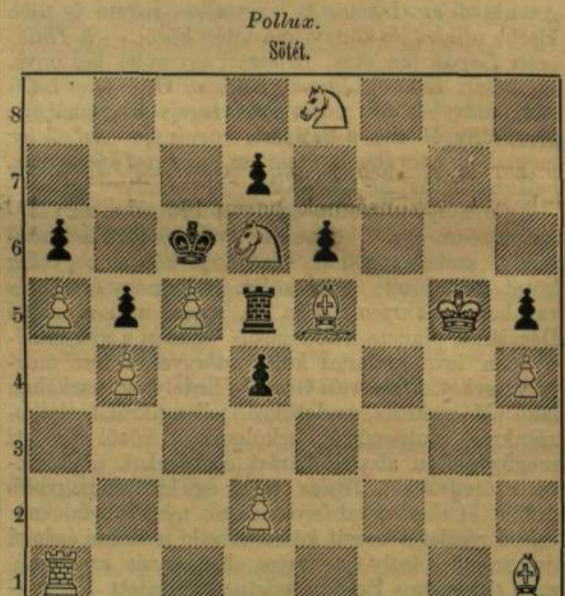
SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Zombor. D. P. A csataemlék rajzának közlését jövő hétre kellett halasztanunk, mert rajzoló művésznünk nem készült el idejében munkájával. **Alkonyatkor.** Szerencsétlenül választott forma, egy nagyon is speciális népdal-rhythmus (Kis kacska földi) sentimentális műdalhoz. Különbön tartalmaz is nagyon gyöngye. **Utközben.** Az utnak még nagyobb része — úgy látszik — hátra van; idő előtti még ilyen epilogus-félet zengedezni. **D. M.** Új kísérlete sem sikerült. Csupa mesterkélt-ség; alig olvasható, alig érthető. Az istent «támadjuk», de nem «megtámadjuk». **Tionka szerelme.** Köznapi történet, még köznapiban előadva.

Jullia. Egy drámai monolog, magában, ha csak nem valami különös — önálló közömbönynek igen kétes becsl. Ezt pedig leginkább a gyöngyességben s a drámaiság teljes hiányában mondhatni különösnek. **Z. A.** A «Tóparton» címűm lényeges javítást nem veszünk észre. Az «Este» is gyöngye. Talán a hírlap-írás (prózában) jobban fog sikerülni a vers-írásnál.

SAKKJÁTÉK.

1449. sz. feladvány. Bláthy O. T.-tól.

Világos indul s az ötödik lépésre matot mond.

A 1443. sz. feladvány megfjtése.

Laws B. G.-tól.

Megfjtés.	Világos.	Sötét.
1. Hd5—f6	---	Kd6—c5 (a)
2. Vb7—a7	---	Ke5—b4—c6
3. Hf6—d5 v. Va7—c7 mat.	---	---
a.		
1. ---	---	Kd6—e5 (b)
2. Vb7—e7	---	Ke5—f4 v. Hg5—e6
3. Hf6—h5 v. Hf8—g6 mat.	---	---
b.		
1. ---	---	Bh7—f7 (c)
2. Vb7—b6	---	Kd6—e5—e7
3. Hf8—g6 mat.	---	---
c.		
1. ---	---	Fh6—f8
2. Vb7—d5	---	Kd6—e7
3. Hf6—g8 mat.	---	---

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. Andorfi S. Kovács J. — *Az Erkel sakk-társaság* nevében: Exner Kornél. — Nagy-Egyedén: Nagy András. — *A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTÁR. Augusztus hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israellita	
31 V.	B 9 Loy. Ign.	B 8 Ernőke	19 D S Dinsz	10 Bajt
1 H.	Vasas sz. Péter	Vasas Péter	20 Illés gróf	11 Sal.
2 K.	Lig Alfonza Gusztáv	21 Sim. és Ján.	21 Sim. és Ján.	12
3 S.	István vt. ftal.	Lidia	22 Mária Mag.	13 Sam.
4 C.	Domonkos hv.	Domonkos	23 Fokasz vt.	14
5 P.	Havi B. Assz.	Oszvald	24 Krisztina	15
6 S.	Urunk szünv.	Urunk szünv.	25 Anna	16 S. Iact.

Holdváltásai: ☾ Holdtölte 3-án 9 ó. 55 pk. este.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Nyers selyem bastruhákat (egész selyem) 9 ft 80 kr. egy teljes ruhára, továbbá súlyosabb minőségűeket, jelekül két ruhának vétele mellett vámentesen házhoz szállít **Henneberg G.** (es. k. és utb. szállító) selyemgyári raktára Zürichben. Miniat postafordultával. Levelek 10 kr.-ral bérmentesítendő.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható — az osztr. tartom. számára Szelinski György es. k. egyet. könyvtárnál, Bécsben I., Stephansplatz Nr. 6.

Magyar klasszikusok új kiadása.

Kölcsei Kölcsey Ferencz MINDEN MUNKÁI.

Harmadik bővített kiadás.

Kölcsey Ferencz munkáinak harmadik kiadása tíz kötetre rúg. E tíz kötetet 40 füzetben bocsátjuk közzé, melyek mindegyike 5—6 ivnyi terjedelemmel bír és egyenként 30 kr.-val kapható. Eddig megjelent az I. és II. füzet.

Az egyes füzetek gyorsan egymásután adatnak ki.

Magyar klasszikusok új kiadása

czím alatt füzetes vállalatot indítunk meg, melyből először is *Kölcsey Ferencz* összes munkáit nyújtjuk a t. közönségnek harmadik, újonnan átnézett és bővített kiadásban. A vállalat gyors egymásutánban hozni fogja *Kisfaludy Sándor* összes munkáinak már készülőben levő új teljes kiadását, *Kisfaludy Károly* minden munkáinak ugyanevak új kiadását, továbbá *Bajza*, *Czuczor*, *Berzsenyi* munkáit, és ezek mellett közbe-közbe *Csokonai*, *Virág Benedek*, *Dayka Gábor*, *Szentjóbi*, *Szabó*, *Bacsányi*, *Verseghy*, *Gyöngyösi István* és mások irodalomtörténeti becsükön kívül méy ma is költői értékkel bíró műveit.

Franklin-Társulat magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapest.

Hatóságilag engedélyezett teljes végeladás,

szóke EDE utóda

Budapest, IV., vácsi utca 2, férddivat, női pipere, szalag, szövött és rövidaru raktára melyen a beszerzési áron átul adatnak el. A ki jó árut olcsón akar vásárolni e ritka alkalmat felfogja használni.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható — az osztr. tart. számára Szelinski György es. k. egyet. könyvtárnál Bécsben I., Stephansplatz 6.

A MAGYAR PÉNZÜGYI TÖRVÉNYISME KÉZIKÖNYVE.

FOLYTONOS VONATKOZÁSSAL A MAGYAR ÁLLAMHÁZTARTÁSNAK A LEGÚJABB IDŐIG TERJEDŐ TÉNYLEGES EREDMÉNYEIRE

Dr. MARISKA VILMOS, kir. jogakad. ny. r. tanár. NEGYEDIK TELJESEN ÁTDOLGOZOTT KIADÁS. Ára füzve 4 frt.

Gyenge testszervezetű, ugyssintén elégtelen osztályzatot nyert tanuló, árvák, egy kies fekvésű falusi magányban, kellő eredményvel neveltek. — Bővebben, Borsodmegye Boldván, az igazgatóság. 3375

Gyár: **KÜHNE E.** Főraktár: Budapest, VI. Váci, Körút 21. 1887. jul. N. Palánka aranyérem.

Mosonban Alakult 1856-ban. 70 első díj 11

Kereskedelmi takaréék és hitelszövetkezet Gizella-tér 2. sz. I. em. Olasz vörös kereszt sorsjegyek részletfizetésre főnyeremény 100,000 frank és több melléknyereményre adómentes.

Evente 4 húzás, legközelebbi húzás augusztus 1-én. Ezen nyeremény-tervezeténél fogva oly előnyös sorsjegyeket követező föltételek mellett adjuk részletfizetésre: 3 darabot 24 hó alatti lefizetésre à frt 2 6 24 3.90 12 24 7.75

Ezen, az elzálogosításnál sokkal előnyösebb módszeret a vásárlásnak — mivel a törvény által föltulviszáltatik, mindenkinek a legmelegebben ajánljuk, megjegyezzük azonban, hogy a részletfizetés csak az esetben bocsátjuk a vevő rendelkezésére, ha legalább az első két részletet befizeti.

Felkérjük becses megrendelését, hogy a részletfizetés már a húzás előtt birtokában lehessen, minél előbb eszközölni. — A részletfizetés lebottott sorsjegyek különféle sorszámokból állítottak össze. A legkisebb nyereményvel kihuzott sorsjegyértéke kifizetetik, s szelvénye mindaddig tovább játszik, míg fő- vagy nagyobb melléknyereményre utolag ki nem huzatik.

Részletfizetésre vett sorsjegyeknél az esetleges nyeremény minden levonás nélkül a részletfizetésre illeti. — Vidéki megrendelések postautalvánnyal eszközölhetők s postafordultával intézetenek el; ideiglenes nyugtával a feladóvevény szolgál. — Utánvételi megrendelések nem vétetnek tekintetbe. A t. közönség szives figyelmébe ajánljuk azon körülményt, hogy ügynőket nem tartunk s így kérjük minden érirtkezést egyenesen a szövetkezzettel eszközölni.

BAKSAY SANDOR. Gyalog-ösvény ELBESZÉLÉSEK. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. KÉT KÖTET. Ára füzve 4 frt. — Vászonkötésben 5 frt. TARTALOM: I. kötet, Puzsai találkozás. — Jobb kezem. — Ispérő — II. kötet, Nagymama karácsonya. — Csudálatos történet. — Patak banya. Hirdetések felvételnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV. kerület, egyetem-utca 4. sz. a.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható — az osztr. tart. számára Szelinski György es. k. egyet. könyvtárnál Bécsben I., Stephansplatz 6.

A MAGYAR TELEKKÖNYVI RENDTARTÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN. EGYENLŐ TEKINTETTEL AZ ELMÉLET ÉS GYAKORLAT IGENYEIRE ÉS KÜLÖNÖS FIGYELEMSEL A FELSŐBB BÍRÓSÁGOK HATÁROZATAIRA.

ZLINSZKY IMRE. HARMADIK KIADÁSKÉNT, AZ UJABB TÖRVÉNYEKSEL KIBŐVITVE ÉS A FELSŐBB BÍRÓSÁGOK UJABB MEGÁLLAPODASAINAK FELHASZNÁLÁSAVAL. ÁTDOLGOZTA Dr. IMLING KONRÁD kir. táblai bír. Ára füzve 2 frt 80 kr.

KERESKEDELMI TAKARÉK- ÉS HITELSZÖVETKEZET,

Budapest, Gizella-tér 2. szám, I. emelet.

Van szerencsénk a szövetség t. tagjaival tudatni, hogy a már 1887 január 1-én teljesen befizetett törzsbetétek szelvényivel ellátott részjegyekkel cseréltetnek föl. Az ez év folyamában befizetett, vagy új tagok által jegyzendő részjegyek után f. é. január 1-től a kiállítás napig 5 1/2% kamatok térítendők meg, ellenben az osztalék már 1887 január 1-től számítatik javukra. Egy részjegy 50 frt, mely összeg után tavaly — az adó levonása után — tisztán 6% azaz 3 frt fiztetett. — Új tagok naponta fölvetetnek. A vidékről belépni szándékozó tagoknak mindennemű fölvilágosítással az iroda készséggel szolgál.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Benke Gyula elnök, Peterdy Lajos vezérigazgató.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztr. tart. számára Szelinski György cs. k. egyet. könyvtáránál Bécsben I. Stefansplatz 6.

A BELGYÓGYÁSZAT TANKÖNYVE

ORVOSNÖVENDEKÉK ÉS GYAKORLÓ ORVOSOK SZÁMÁRA

IRTA

Dr. PURJESZ ZSIGMOND

a belgyógyászat egyetemi ny. r. tanára Kolozsvárt.

A SZÖVEG KÖZÉ NYOMOTT SZÁMOS ÁBRÁVAL.

Ára füzve 11 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten éppen most jelent meg:

NAPLÓ-TÖREDÉK

az 1849-iki menekülteket, internáltakat,

különösen

KOSSUTHOT ÉS KÖRNYEZETÉT ILLETŐLEG,

Törökországban és az Amerikai Egyesült-Államokban.

LÁSZLÓ KÁROLY-tól.

Ára füzve 2 frt.

Kossuth Lajos a szerzőhöz 1887 február 10-én intézett sajtókezű levelének hasonmásával.

Tartalom. Első rész. Törökország. Menekültek Törökországba. — Hogy bántak a törökök a magyarokkal. Alkudások a menekültek kiadására. — Bem és többeknek a török vallásra áttérése. — A török városok kinevezése, a házak építése módja s butorozása. — A haza menni kívánókat osztrák gőzhajók küldettek Wáldinhez. — A török rálásra tértek elszállítási Wáldinből. — «Kurbán Bajram» ünnepi szokások. Kossuth tisztelése Ziah pasánál. — Az át nem tért magyarok utazásának leírása Wáldinből Sumlára. — Sumlában elszállásolása. — P. tábornok fondorkodása. — Osztrák bérgyilkosok érkezése Sumlára. A török nyelvi. — Magyarországból. — A menekültek lázongása; P. tábornok gőgös viselkedése. — A porta küldöttje megérkezése. Alkudások a belbevezetésre. — A Kossuthal mehetők névjegyzéke. — A belbevezeték utazásának leírása Kutahia; elszállásoltaknak és életmódjuk. — Magyar istenítisztelet a laktanyában. — A «Kossuth-kert». — Kossuth gyermekei érkezése Magyarországra. — Ujjában belbevezeték érkezése. — A «Ramazán»-böjt és «Bajram»-ünnep. — Lajosnap és Kossuth gyermekei vizsgálja. — Kossuthhoz öt angol, francia és orosz vendég érkezett. — Kiszolgálók török katonák elbocsátása ünnepélyre. — Bem József altábornagy halálának híre. — A kutahiai magyar és lengyel fogoly-menekültek névjegyzéke és havi fizetése. — Újnapjai tisztelése Kossuthnál. — Kossuth magyar telepet akart felállítani. — Bem érdemjele Kossuth kezébe küldetett. — Dembinszky tábornok elutasítása Kutahiaól. — Ismét Kossuth-látogatók érkeztek Kutahia; — Keresztény halotti szertartás török laktanyában. — A menekültek lázongása. — Jó hír az amerikai Egyesült-Államokból. — Ismét osztr. ügynökök érkeztek Kutahia; — Újabb aggodalmak. — A Kutahiaiban volt magyarok egy része szabadon bocsátatott. — Oláh kiűzött és oroszok a fogadók Kossuthnál. — Török vallatásomól. — Hírem az Löröd vádász és macok igazolása. — Julius 4-ike Kutahiaiban. — Készenlét az Egyesült-Államokba menésre. — Gould Walter arzékepei. — Az osztrák és a török kormány. — Török táboros Kutahiaiban. — Hogy hagyta el Kossuth Törökországot. — Kossuth jutalma a hűségért. — Szabadulás Kutahiaól. Kutahia leírása. — A kutahiai menekültek a «Mississippi hadihajóra szálltak, azoknak névjegyzéke. — A törökök főzsmódja és ételük. — A törökök öltözködése. — Török társadalmi élet. — Bepillantás a hárembe. — A törökök érzései. — Török menyegző. — A török nők háson kívül. A török leányok nevelése.

Második rész. Az Egyesült-Államok. Elutazás Törökországból New-Yorkba. — A spezziai öböl. — Kossuth Marsellében. — Kossuth Gibraltárból. — Kossuth Gibraltárból Angolországba ment és a Mississippi Amerikába. — A Mississippi a fuchali kikötőbe érkezett. Madeira szigete. — Vihar az óceánon. — Vihar az óceánon ismét. — Megérkezés a new-yorki öbölbe és kikötőbe. — Hogy fogadtattak a Mississipin érkezett menekültek. Ezek névjegyzéke. — A menekültek fogadtatása a városi hatóság által a városban. — Leírás az «Irving house» hotelnek, melybe a menekültek szállásoltattak s hogy töltötték az ott az időt a Kossuth megérkezése a new-yorki kikötőbe. — Kossuth megérkezése New-Yorkba és fogadtatása. — A New-York város által Kossuth tisztelére adott «banquet». — Kossuth körutja indul az öt meghívó városokba. — Kossuth Philadelphian. — Vassoni utazás az Egyesült-Államokban. — Kossuth Baltimoreban. — Kossuth Washingtonban. — Kossuth fogadtatása a szenátorok házában. — Kossuth fogadtatása a képviselők házában. — Indiánok tisztelése Kossuthnál. — Kossuth anyja halálának a híre. — Kossuth Annapolisban. — Kossuth Harrisburgban. — Pittsburgban utazási kellemetlenül. — Kossuth Pittsburgban. — Kellemetlen «interezo» Pittsburgban. — Kossuth Clevelandban. — Kossuth Columbianban. — Kossuth Cincinnati. — Szellemidőzönök. — Cincinnati leírása. — Utazás Indianapoliban. — Kossuth Indianapoliban. — Kossuth Madisonban. — Kossuth Louisvilében. — Utazás Saint-Louisba. — Kossuth Saint-Louisban. — Saint Louis leírása. — Utazás New-Orleansba. — Kossuth New-Orleansban. — «Lunch» (ozsonna). — Methodista istenítisztelet. — New-Orleans leírása. — Utazás vissza New-Yorkba. — Megállás Mohában. — Utazás folytatása a megálló Montgomeryben. — A kis folyó gőzhajók leírása. — Utazás folytatása New-Yorkba. — Kossuth visszatért New-Yorkba. — Kossuth meglátogatta még Worcester, Boston, — Kossuth Bostonban. — Kossuth ismét New-Yorkban. — Julius 4-ike New-Yorkban. — Kossuth elutazása Angolországba. — Kossuth elleni vád s annak megcáfolása.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható — az osztr. tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyetemi könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz Nr. 6.

A MAGYAR BÜNVÁDI EJLÁRÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN.

IRTA

Dr. FAYER LÁSZLÓ,

egyet. rendkívüli tanár.

ÁTALAKITOTT ÉS BŐVITETT MÁSODIK KIADÁS.

Ára füzve 3 frt 60 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható, — az osztr. tart. számára Szelinski György cs. k. egy. könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

MAKROBIOTIKA

VAGY

HOGYAN HOSSZABBITHATJUK MEG ÉLETÜNKET

IRTA

Dr. HUFELAND KRISTÓF VILMOS.

Dr. KLENCKE átdolgozása nyomán, fordította KEMENY FÜLÖP.

Ára füzve 1 frt.

Vászonkötésben 1 frt 60.

TARTALOM:

Elméleti rész. A makrobiotika történeti fejlődése. — Az életkor és az élettartam általában. — A növények élettartama. — Az állatvilág élettartama. — Az emberek élettartama. — A tapasztalatok eredményei. Az emberi élettartam meghatározása. — Közelebbi megfigyelése az emberi életnek, legfőbb mozzanatainak, s magasabb és értelmi tökélyének befolyása az élet tartamára. — Egyes emberek élettartamának különös alapokai és ismertető jelei. — Az élet hosszitását előző különféle rendszerek vizsgálata, és az egyedül lehetséges, s az emberi életre érvényes rendszer megállapítása.

Gyakorlati rész. Első szakasz. Az élet-rövidítő tényezők. Ferde nevelés, — elkönyezetés, — túllingerlés, fizikai és érzelmi elpuhultság. — Kicsapongás a nemi élvezetben, — a nemzeti erő elzavarása, — a fizikai és érzelmi őrület. — A lelki erők túlfeszítése. — Betegségek, — ezeknek helytelen gyógykezelése, — erőszakos halálnevelés, — hajlam az öngyilkosságra. — Tisztátalan levegő, — az embereknek nagy városokban összehalmozott lakása. — Mértékletlenség az evés- és ivásban, — a sinom konyha, — a szesz italok. — Élet-rövidítő kedélyhangulatok és szenvedélyek, — haláltól való félelem, — rossz kedv, — túlságos elfoglaltság, — semmittevés, — unalom. — A túlságosan kifjejt

képzelőtehetség, — betegség képzelése, — érzékenykedés, — Mérgek, úgy fizikaiak, mint ragályosak. — Az öreg kor s annak korai előidézőse. — Második szakasz. Élet-hosszító tényezők. Jó fizikai származás. — Észszerű fizikai nevelés. — Tévkeny és munkás ifjúság, — az elpuhultság kerülése. — A fizikai szerelemtől való tartózkodás az ifjú korban és házasságon kívül. — Boldog házasság. — Az alvás. — Testi mozgás. — A szabad levegő, mérsékelt hők. — A fali és kert élet. — Utazás. — Tisztaság és a bőr ápolása, — vajjon a gyapjú, vagy vászon fehérnemű ajánlatosabb-e? — Helyes étrend; — mértékletesség evés- és ivásban; — a fogak ápolása; — orvosi étkönyv. — Leiki nyugalom; — megelőzedelettség; — élet-hosszító kedélyhangulat — és foglalkozásnemek; igazi jellem. — Kellemes és mérsékelt érzelmi érzélmények. — A betegségek elhárítás és okos kezelése; — a különböző betegségek iránti hajlam felismerése, s az ez esetekben követendő eljárás; — az orvosi tudomány, s az orvos helyes felhasználása; — házi és uti gyógytár. — Elemtetés szerezedelettségknl. — Az öregkor és kellő gondozása. — A szellemi és testi erők mevelése. — A fenti szabályoknak a testszervezet, vérmérséklet és életmód különböző volta szerinti alkalmazása.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyetemi könyvtáránál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

A MASSAGE.

IRTA

DOLLINGER GYULA tr.

A testgyógyászat magántanára a budapesti kir. magyar tudomány egyetemén.

Hat ábrával.

Második átdolgozott és magyarozó körtörténetekkel bővített kiadás.

Ára füzve 1 forint.

32-DIK SZÁM. 1887.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 7.

XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre — 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt 1 félévre — 4 *

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 félévre — 3 *

Külföldi előfizetésekre a postaiak meghatározott vitelűj is eszolandó

GRÓF SZÉCSÉN ANTAL

ÉS

GRÓF KUUN GÉZA.

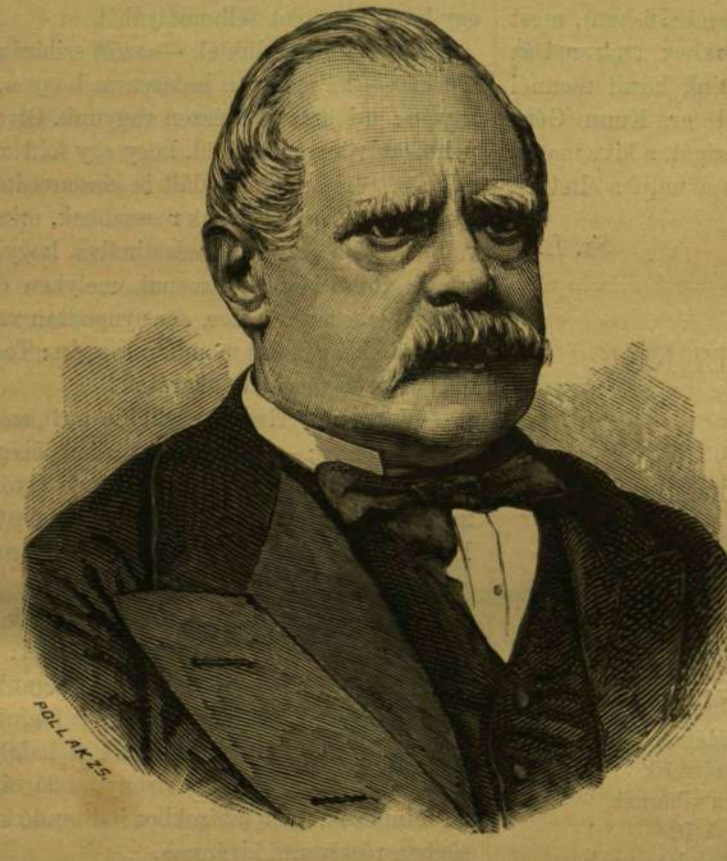
Hazánk közművelődésének két nevezetes tényezője: az országos magyar történelmi és a hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat tartá a mult hét folyamán gyűléseit Hunyadvármegye klasszikus földjén, Déván. Mind a két társulat sokat tett a magyar tudományosság érdekében. Az országos történelmi

társulat hunyadmegyei kirándulásának vezetője. A hunyadmegyei történelmi társulat megerem-tője, vezére és lelke gr. Kuun Géza. Ők elnököltek a két társulat dévai gyűlésén s ez alkalomból mutatjuk be őket olvasóinknak.

Gróf Szécsén Antal magas állást foglal el az udvarnál, a király oldalánál, a kinek valóságos belső titkos tanácsosa, cs. és kir. főudvarnagy. A királyi kegy csak nemrég tüntette ki őt az aranygyapjával, a miről jól tudjuk, hogy azzal csak kiváló érdemeket szoktak jutalmazni. Magas

vármegyei szolgálatban kezdte, mint Sopron-megyeének tiszteletbeli al-, majd főjegyzője.

Családi összeköttetéseivel fogva gyakori érintkezésben állott Metternich herceggel, a nagy-hírű és hatalmas osztrák államférfival, a ki nagyon korán felismerte benne a ritka éleseszű és tisztán, higgadtan gondolkozó embert. Alig volt 24 éves, midőn a pozsonyi országgyűlésen, 1843-ban, mint a főrendiház tagja fellépett s itt tartott beszédeivel annyira magára vonta a köz-figyelmet, hogy Metternich herceg felszólította,

GRÓF SZÉCSÉN ANTAL.

Ellinger Ede fényképe után.

GRÓF KUUN GÉZA.

társulat husz év óta, nem szünő buzgalommal működik hazánk történelmének művelésén, — a hunyadmegyei hét év óta buzgólódik a megyei, erdélyi s általános történelmi érdekében. A sikerdús működést, a mivel eddig kétségtelenül dícserekedhetnek, első sorban a vezérferfiaknak köszönhetik.

A történelmi társulat élén olyan emberek állottak, mint gr. Mikó Imre, Horváth Mihály, Ipolyi Arnold, a kiknek méltó utódja e hazafias és serény társulat élén (br. Kemény Gábor és Pulszky Ferencz mellett) gr. Szécsén Antal, a

méltósága nagy elfoglaltsággal jár és annál inkább méltánylandó, hogy ő vállalkozott a történelmi társulat kirándulásának vezetésére. Megszoktuk őt, mint elsőrangú államférfiút, mint kiváló író, főképp essayistát tekinteni: a dévai gyűlésen tartott elnöki megnyitóját ép oly méltó az államférfi híméhez, mint a mennyise mély történetbőlesem nyilatkozik annak szavaiból, eszméiből.

Gróf Szécsén Antal 1819-ben született. Tanulmányait otthon a szülői háznál kezdte s a pozsonyi és bécsi iskolákban végezte. Közpályáját

hogy a magyar politikai élet nyilvánulási és kívánalmi felől írja meg neki időközönként véleményét.

Egyéniségének föjlemvonása s kora fiatal-ságától kiváló tulajdona, a higgadt, nyugodt itélő képesség. Vérmérséklete és családi tradíciói a konzervativizmus felé vonzódtak, mely politikai irányzatnak hazánkban gróf Apponyi György, Majláth György és b. Sennyey Pál mellett egyik legkiválóbb képviselője.

Az 1843-iki országgyűlésnek, melyen ő már szerepelt, nevezetes kérdése volt a magyar nyelv